

PLAN RAZVOJA

OPĆINE GORNJI VAKUF – USKOPLJE

2010.-2015.

PLAN RAZVOJA OPĆINE GORNJI VAKUF – USKOPLJE 2010.-2015.

Urednik
Sead Čaušević

Izdavač
Općina Gornji Vakuf - Uskoplje

Lektor
Marijana Šimić

Fotografije
Bajro Ljubunčić

Dizajn i tehnička priprema
www.FLASHteam.biz

Štampa
Studio VAG Donji Vakuf

Tiraž
600

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

338.2(497.6Gornji Vakuf-Uskoplje)"2010/2015"

PLAN razvoja Općine Gornji Vakuf-Uskoplje 2010.-2015. /
[urednik Sead Čaušević ; fotografije Bajro Ljubunčić].
- Gornji Vakuf-Uskoplje : Općina, 2010.
- 82 str. : ilustr. ; 30 cm

Tekst na hrv. jeziku. - Bibliografske i druge bilješke uz tekst.

ISBN 978-9958-879-01-2
COBISS.BH-ID 18315526

PLAN RAZVOJA OPĆINE GORNJI VAKUF - USKOPLJE ZA RAZDOBLJE
2010.-2015. GODINE JE URADILA RADNA GRUPA ZA IZRADU PLANA

1.	Sead Čaušević, prof.	predsjednik Radne grupe
2.	Omer Ljubunčić, dipl. oec.	koordinator Radne grupe
3.	Senad Prijić, dipl. ing. strojarstva	član Radne grupe
4.	Nikola Milić, prof.	član Radne grupe
5.	Senada Ljubunčić, dipl. iur.	član Radne grupe
6.	Brane Matijanić, dipl. iur.	član Radne grupe
7.	Suad Šišić, dipl. ing. met.	član Radne grupe
8.	Branko Šain, dipl. ing. građevine.....	član Radne grupe
9.	Enes Čemer, dipl. soc.	član Radne grupe
10.	Jozo Jurina, prof.	član Radne grupe
11.	Ivo Juričević, dipl. soc.	član Radne grupe
12.	Marijan Šekerija, dipl. oec.	član Radne grupe
13.	Miroslav Stojanović, dipl. ing. poljoprivrede.....	član Radne grupe
14.	Ejub Zukić, spec. dr. med.	član Radne grupe
15.	Reuf Ajanović, dipl. oec.	član Radne grupe
16.	Enes Kurbegović, dipl. ing. poljoprivrede.....	član Radne grupe
17.	Igor Blažević, dipl. oec.	član Radne grupe

U suradnji s: - REZ Agencijom Zenica – Aladin Ormanović, dipl. iur.
- OSCE Travnik – Mladen Marijanac, dipl. oec.

KAZALO

UVOD.....	3
A. SOCIO-EKONOMSKA ANALIZA OPĆINE	7
1. GEOGRAFIJA I TOPOGRAFIJA	7
1.1 Prostor, veličina, planine, rijeke i jezera.....	7
1.2 Klima	8
1.3 Putna infrastruktura.....	8
1.4 Geostrateški položaj općine	10
2. PRIRODNO BOGATSTVO	12
2.1 Mineralna bogastva	12
2.2 Obradivo zemljište i šume	12
2.3 Stanje zaštite okoline	14
3. DEMOGRAFIJA.....	15
3.1 Broj stanovnika u općini	15
3.2 Natalitet / Mortalitet; kretanja od 1997. do 2007.	16
3.3 Dobna struktura.....	18
4. LJUDSKI RESURSI I TRŽIŠTE RADA	19
4.1 Nezaposlenost po kvalifikacijskoj strukturi	19
4.2 Nezaposlenost prema spolnoj strukturi	20
4.3 Nezaposlenost prema dobnoj granici	20
4.4 Zaposlenost i plaće.....	21
5. INFRASTRUKTURA	22
5.1 Školstvo	22
5.2 Sport.....	24
5.3 Kultura.....	25
5.4 Zdravstvo.....	26
5.5 Socijalna zaštita	26
5.6 Telekomunikacije / fiksna telefonija	27
5.7 Energetski sektor	27
5.8 Javne i komunalne usluge.....	28
5.9 Vodovodna mreža.....	28
5.10 Kanalizacijska mreža	28
5.11 Ratom oštećeni objekti	29
5.12 Poslovna infrastruktura.....	29
5.13 Financijske institucije	32
5.14 Prostorni plan općine Gornji Vakuf-Uskoplje.....	32
6. EKONOMIJA OPĆINE.....	33
6.1 Privreda	33
6.2 Poljoprivreda	35
6.2.1. Prinos žita.....	36
6.2.2. Prinos povrća važnijih kultura	36
6.2.3. Brojno stanje stoke, peradi, pčela	37
6.2.4. Organska proizvodnja	37
6.2.5. Kapaciteti u poljoprivrednoj proizvodnji.....	38

6.3	Turizam.....	38
6.4	Bruto društveni proizvod (BDP)	40
B.	RAZVOJNA VIZIJA OPĆINE	41
1.	SWOT Analiza	41
2.	Vizija i strateški smjerovi	43
2.1	Vizija	43
2.2	Strateški smjerovi	43
2.2.1	Strateški smjer 1: Poboljšanje ekonomskog razvoja	43
2.2.2.	Strateški smjer 2. Razvoj infrastrukture	44
2.2.3.	Strateški smjer 3. Zaštita okoline i životne sredine	45
2.2.4.	Strateški smjer 4. Unapređenje ljudskih resursa.....	45
2.2.5	Strateški smjer 5. Razvoj sporta i kulture te unapređenje zdravstvene i socijalne zaštite.....	46
2.2.6.	Strateški smjer 6. Uspostava djelotvorne i otvorene lokalne administracije.....	46
C.	AKCIJSKI PLAN ZA 2011. GODINU	47
1.	Lista programa i projekata.....	47
2.	Projektne ideje	50

UVOD

U poslijeratnom je razdoblju općinska uprava općine Gornji Vakuf-Uskoplje uspostavljena Odlukom Visokog predstavnika br. 114 od 15.9.2001. godine, a sukladno odredbama Ustava Federacije BiH, Ustava Srednjobosanskog kantona, Zakona o osnovama lokalne samouprave u Federaciji BiH, Zakona o lokalnoj samoupravi Srednjobosanskog kantona. Nakon donošenja Odluke Visokog predstavnika 1.10.2001. godine održana je sjednica Općinskog vijeća na kojoj je prihvaćeno sve iz Odluke Visokog predstavnika. Danas je uprava općine Gornji Vakuf-Uskoplje ustrojena sukladno odredbama Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH, Zakona o organizaciji uprave u Federaciji BiH, Zakona o državnoj službi Federaciji BiH, Zakona o službenicima u organima državne službe u Federaciji BiH i drugim provedenim aktima. Prema navedenim pravnim aktima općina je jedinica lokalne samouprave čiji su organi Općinsko vijeće, kao predstavnički organ vlasti i Općinski načelnik, izvršno-upravni organ općine. Za vršenje upravnih, stručnih poslova i poslova lokalne samouprave iz okvira nadležnosti općine osnovane su službe za upravu, Odlukom Općinskog vijeća Gornji Vakuf-Uskoplje, a unutarnja organizacija općinskih službi za upravu utvrđuje se Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji općinskih službi za upravu koju donosi Općinski načelnik. Općinskim organom uprave i službama za upravu rukovodi Općinski načelnik, u skladu s ovlastima utvrđenim Zakonom, Statutom općine i drugim propisima. U vršenju navedenih poslova Općinskom načelniku pomažu rukovodeći državni službenici.

Općinske službe općine Gornji Vakuf-Uskoplje za izvršavanje upravnih, stručnih i poslova lokalne samouprave su:

- Služba za privredu, financije i stradalnike rata
- Služba za civilnu zaštitu, stambeno- komunalne poslove, obnovu i zaštitu okoline
- Služba opću upravu i društvene djelatnosti
- Služba za imovinsko-pravne poslove i katastar
- Služba za urbanizam, građevinarstvo i prostorno planiranje.

Poslove iz djelatnosti uprave u općinskim Službama za upravu obavljaju službenici.

Tablica 1: Struktura uposlenih u općini¹

Stručna sprema	Broj zaposlenih	Do 10 god. rad. staža	10-20 god. rad. staža	20-30 god. rad. staža	Preko30 god. rad. staža
VSS	16	4	3	9	-
VŠS	12	1	1	6	4
SSS	18	1	5	8	4
VKV	-	-	-	-	-
KV	3	1	-	1	1
NK	2	-	-	2	-
Ukupno	51	7	9	26	9

¹ Podaci općinske službe

Analizom podataka obrazovne strukture zaposlenih vidi se kako u općini Gornji Vakuf-Uskoplje 14 uposlenih spada u kategoriju državnih službenika, a svi ostali spadaju u kategoriju namještenika, osim Općinskog načelnika i Predsjednika Općinskog vijeća koji spadaju u kategoriju izabranih službenika.

Javna uprava i građansko društvo

Kao prioritet razvoja u općini Gornji Vakuf-Uskoplje prepoznata je potreba unapređenja efikasnosti, odgovornosti i transparentnosti općinske uprave, kao i stvaranja pretpostavki za aktivnije sudjelovanje građana u javnim poslovima. S tim u svezi, osobit je naglasak stavljen na neophodnost poboljšanja upravljanja financijskim i ljudskim resursima, kao i općinskom imovinom, a sve s ciljem postizanja veće kvalitete usluge.

Značajnu prepreku transformaciji općinske uprave u moderan servis za građane predstavlja neodgovarajući prostor za rad općinske uprave (smještaj na dvije lokacije), nezadovoljavajuća materijalno-tehnička opremljenost, nepostojanje efikasnog INFO centra ili šalter dvorane po principu „sve na jednom mjestu“ i nedovoljno uspostavljena informatička uvezanost općinskih službi, premda općinska uprava raspolaže instaliranim informacijskim sustavom za internu razmjenu podataka «Lotus» i posebne informacijske sustave za obradu podataka za matični ured, računovodstvo općine, katastar i geodetski operat. Postojeća organizacija općinskih službi nije najoptimalnija, a struktura zaposlenih nije baš u skladu s potrebama općinske uprave, te je u idućem razdoblju potrebno raditi na poboljšanju obrazovne strukture uposlenih, kao i podizanju profesionalnosti i odgovornosti uposlenih na što višu razinu.

Ograničena su proračunska sredstva rezultat niske razine ekonomskih aktivnosti, postojeće porezne politike, ali i nedovoljne naplate izvornih prihoda Općine. Nedostaci u upravljanju financijskim resursima se ogledaju u nezadovoljavajućim mehanizmima kontrole na razini službi i nedovoljne kontrole utroška proračunskih sredstava korisnika proračuna. Nisu jasno definirani kriteriji za dodjele proračunskih sredstava organizacijama građanskog društva, a politički i drugi utjecaji na kreiranje proračunskih stavki su česti. Osim toga, nedostaje evidencija o općinskoj imovini (npr. zemljište u posjedu Općine), što onemogućava djelotvorno upravljanje ovim resursima.

Pored nezadovoljavajuće tehničke opremljenosti općinske uprave, otežavajući čimbenik za unapređenje komunikacije između građana i lokalne vlasti su i nedovoljno razvijena svijest građana o vlastitim pravima i odgovornostima, mogućnostima informiranja, te načinima sudjelovanja u upravljanju javnim poslovima. Građani nisu dovoljno zainteresirani i svjesni utjecaja kojeg mogu imati kao nositelji prava, a zbog nedovoljnog povjerenja u izabrane predstavnike vlasti smatraju kako ne mogu značajno utjecati na donošenje odluka. Stoga, postoji potreba za snažnijim angažmanom općinskih vlasti na polju informiranja i poticanja građana da budu aktivniji, kao i za unapređenjem suradnje i koordinacije s lokalnim medijima i organizacijama građanskog društva. Značajnu prednost predstavljaju postojeći mehanizmi komunikacije i sudjelovanja građana u procesu donošenja odluka (vodič za građane, razvijena mreža MZ, redovno tiskanje Službenog glasnika općine, itd.). Postojeće bi mehanizme, ipak, trebalo unaprijediti i djelotvornije koristiti za dvosmjerni protok informacija. Evidentna je potreba za redovitim tiskanjem vodiča za građane i periodičnog općinskog biltena koji bi pružao informacije o najbitnijim događanjima u općini. Sa stajališta ljudskih prava, uočeno je kako neke kategorije stanovništva nerijetko ostaju po strani javnog života, uključujući nezaposlene, izbjegle i raseljene osobe, povratnike, seosko stanovništvo, stare i iznemogle

osobe, osobe s posebnim potrebama, mlade. Komisija za ravnopravnost spolova pruža mogućnost za promociju ravnopravnosti spolova u procesu upravljanja i donošenju odluka.

Organizacije građanskog društva mogu odigrati značajnu ulogu u razvijanju i održavanju kulture sudjelovanjem u javnom životu, a njihov je utjecaj moguće ojačati kroz povezivanje i zajedničko djelovanje prema lokalnim institucijama vlasti. Do sada su određene organizacije građanskog društva napravile značajan iskorak i uspostavile partnerski odnos s lokalnim vlastima. Prepreku njihovom još aktivnijem djelovanju predstavljaju nedovoljno izgrađeni kapaciteti i nedostatak financijskih sredstava. Ne postoje jasni kriteriji za financiranje iz općinskog proračuna, prijedloga i projekata organizacije građanskog društva, što se osobito negativno odražava na organizacije koje zastupaju interese marginalnih kategorija. Nedovoljno je razvijeno građansko djelovanje, kao i sama promocija volonterizma i volonterskih akcija.

Uz navedene se prepreke i prednosti općina Gornji Vakuf-Uskoplje suočava i s nizom vanjskih prijetnji koje u određenoj mjeri usporavaju proces modernizacije javne uprave, a ogledaju se u nepostojanju zakona i drugih provedbenih akata za cjelovitu reformu javne uprave, neefikasnom poreznom sustavu i neefikasnom sudstvu, odnosno sporosti mehanizama i izvršavanja sudskih odluka. Ipak, značajne mogućnosti predstavljaju postojeći propisi o državnoj službi F BiH, reforma poreznog sustava (uvođenje PDV) i primjena Zakona o slobodi pristupa informacijama. Osim toga, unapređenju rada općinske uprave u Gornjem Vakufu-Uskoplju može donijeti i interes koji reformi općinske uprave trenutno poklanjaju međunarodne organizacije.

Dokument koji je pred vama predstavlja Plan razvoja općine Gornji Vakuf-Uskoplje za razdoblje 2010. – 2015. koji je rađen u posljednjih 10 mjeseci u koordinaciji predstavnika općine, privrede i civilnog društva, i koji treba odgovoriti na sve unaprijed navedene izazove i unaprijediti život i rad u našoj Općini te stvoriti uvjete za razvoj i dalji napredak. Nadam se kako će Plan poslužiti svima nama kao vodič pri planiranju i radu.

S poštovanjem,

Gornji Vakuf – Uskoplje, lipanj 2010.

Načelnik općine
Sead Čaušević, prof.

Gornji Vakuf-Uskoplje	
Grb	Položaj
	
Osnovne informacije	
Entitet:	FBiH
Kanton:	Srednjobosanski
Općina:	Gornji Vakuf-Uskoplje
Stanovništvo:	19.248 ² (Procjena: lipanj 2009.)
Površina:	402,7 km ²
Gustoća:	48 stanovnika na km ²
Stopa nezaposlenosti u BiH:	44.40%
Stopa nezaposlenosti u regiji Središnja BiH:	51,70% ³
Stopa nezaposlenosti u općini:	58,3% ⁴
Pozivni broj:	(+387) 30
Poštanski broj:	70 240; 70 280
Administracija	
Načelnik:	Sead Čaušević
Predsjednik Općinskog vijeća:	Marinko Krajina
Web stranica:	www.gornjivakuf-uskoplje.ba

² Mjesečni statistički pregled F BiH 9/09/Monthly statistical review of the F B&H

³ Socioekonomska analiza regije Centralna BiH

⁴ Federalni zavod za zapošljavanje Bilten, kolovoz 2009.

A. SOCIO-EKONOMSKA ANALIZA OPĆINE

1. GEOGRAFIJA I TOPOGRAFIJA

1.1 Prostor, veličina, planine, rijeke i jezera⁵

Općina Gornji Vakuf - Uskoplje je smještena u središnjem dijelu jugozapadne Bosne i Hercegovine, u gornjem toku rijeke Vrbas, a regionalno pripada Srednjobosanskom kantonu. Okružena je planinskim masivima: s istoka i sjeveroistoka planine Vranica, a s juga i jugozapada Raduše. Rijeka Vrbas je izgradila usku dolinu dugu 27 km, a široku oko 2 km. Osim rijeke Vrbas još pet rijeka obilježavaju prostor općine, i to: Bistrička rika, Dobroška rika, Trnovača, Kruščica i Voljišnica. Površina je općine 402,7 km² (što predstavlja 12,7% teritorija Srednjobosanskog kantona), a nadmorska visina je 650 metara, koliko iznosi u naseljenom mjestu Humac, do 2112 metara, koliko iznosi najviši vrh Nadkrstac na Vranici.

Tablica 2: Planine u općini

PLANINA	VISINA
Vranica (Nadkrstac)	2.112
Raduša (Idovac)	1.956

Kao što je vidljivo iz tablice 2, općinu karakteriziraju dvije planine koje svojom visinom predstavljaju dva najveća vrha u regiji Središnja BiH. Vranica se nalazi između Gornjeg Vakufa – Uskoplja i Fojnice. Položaj i nadmorska visina ovih planina čine ih idealnim za razvoj zimskog i planinskog turizma. Velike površine pašnjaka sa navedenom nadmorskom visinom čine dobru osnovu za razvoj stočarstva odnosno proizvodnje zdrave hrane.

Tablica 3: Rijeke u općini

RIJEKA	KM (u općini)
Kruščica	3
Voljišnica	8
Trnovača	4
Bistrička rika	14
Vrbas	35
Dobroška rika	4

Navedene rijeke u cjelini pripadaju slijevu rijeke Vrbasa, odnosno velikom crnomorskom slijevu.

⁵ Podaci općinskih službi

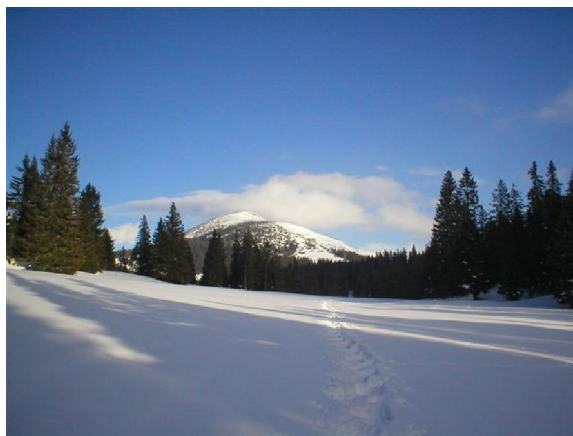
Tablica 1: Jezera u općini

JEZERO	km ²	PRIRODNA/UMJETNA
Ždrimačko	0,095	P
Pasje	0,05193	P
Pijavičko	0,003234	P

Sva tri su navedena jezera prirodna i nalaze se na lokalitetu naseljenog mjesta Ždrimci. Najveće je Ždrimačko jezero promjera oko 100 m i dubinom, prema procjenama, oko 20 metara. Kao i Ždrimačko jezero, i ostala su jezera dubine do 20 metara i promjera oko 70m, odnosno 50m.

Slika 1: Ždrimačko jezero

Slika 2: Vranica

1.2 Klima

Klima Gornjeg Vakufa – Uskoplja je umjereno – kontinentalna, s karakterističnim izrazito hladnim i dugim zimama, a kratkim i toplim ljetima. Klima u područjima s većom nadmorskom visinom prelazi iz umjereno - kontinentalne u izrazito planinsku klimu s dugotrajnim snježnim pokrivačem.

Ovakav geografski položaj i povoljna klima pogoduju razvoju poljoprivrede, osobito povrtlarstva, kao i turizma (planine Vranica i Raduša, Ždrimačko jezero, Ždrimački vodopad, Pijavičko jezero, Pasje jezero, rijeke Vrbas, Voljišnica, Trnovača, Bistrička rika i Kruščica). Planinski masivi Vranice i Raduše štite ovaj prostor od jakih vjetrova, a vodeni slijev rijeke Vrbas koristi se za navodnjavanje u poljoprivrednoj proizvodnji. Rijeka se Vrbas povremeno izlijeva iz svog korita u mjeri koja ugrožava pojedine prostore ili naseljena mjesta u ovoj općini, tako da je općina u određenoj mjeri izložena velikim poplavama.

1.3 Putna infrastruktura⁶

Kroz općinu prolazi magistralni put M16.2, kojim je općina povezana sa značajnim putnim pravcem Zagreb – Banja Luka – Mostar – Dubrovnik. Polako se završava i asfaltiranje regionalne prometnice R-439, kojom će Gornji Vakuf – Uskoplje biti povezan s Novim

⁶ Podaci općinske službe

Travnikom, odnosno sa središnjim dijelom Srednjobosanskog kantona. Ostalo je još 12 km do završetka ovog pravca i nove kategorizacije (magistralni put). Od 2000. godine do danas, općina Gornji Vakuf-Uskoplje je uložila ogromna sredstva u rekonstrukciju (asfaltiranje) lokalnih i nekategoriziranih puteva i gradskih ulica (sredstva donatora IFAD, OdRaz-Sarajevo, Federalnih Ministarstava, Vlade F BiH, Fonda za povratak BiH, sredstva Vlade Kantona SBK/KSB Travnik, Direkcije za puteve, vlastita sredstva općine Gornji Vakuf-Uskoplje i sredstva mještana naše općine) ukupne vrijednosti preko 3.000.000,00 KM pri čemu je rekonstruirano (asfaltirano) preko 50 km lokalnih i nekategoriziranih puteva, te gradskih ulica. Jedina bi se zamjerka mogla pronaći u činjenici da su zbog nedostatka potrebnih sredstava lokalni putevi uglavnom rađeni s jednom kolovoznim trakom širine u prosjeku 3,0 m, s nedostatno potrebnom asfaltnom konstrukcijom koja u prosjeku nije deblja od 5,0 cm u zbijenom stanju, te isto tako zbog nedostatka potrebnih sredstava isti su loše ili nikako opremljeni vertikalnom i horizontalnom signalizacijom.

Lokalne i regionalne prometnice, odnosno putna mreža na području općine Gornji Vakuf - Uskoplje trenutno je dobro planirana i pokriva velik dio općine, s obzirom da je općina Gornji Vakuf - Uskoplje jako razvedena općina površine 402,7 km², pri čemu imamo 15 mjesnih zajednica kojima pripada 50 naselja vrlo dobro povezanih mrežom lokalnih puteva, međusobno u ukupnoj dužini od 202,7 km od čega 94,6 km asfaltiranih prometnica, a 108,1 km je pod tucanikom⁷. Iako se na području Općine nalazi oko 220 km što gradskih, prigradskih i magistralnih cesta, vertikalna je i horizontalna putna signalizacija zbog nedostataka finansijskih sredstava u veoma lošem stanju. Zbog nepostojanja gradske obilaznice kroz središte grada prolazi magistralna cesta M 16.2 (16 km) i križa se s gradskim ulicama na tri mjesta. Ni na jednom raskrižju ne postoji semafor za regulaciju prometa što dovodi do velikih gužvi i zakrčenja prometa u užem središtu grada i predstavlja veliku prijetnju sigurnosti građana općine. Mreža je gradskih ulica na području grada Gornji Vakuf-Uskoplje u jako lošem stanju jer se radi o dotrajaloj kolovoznoj konstrukciji koja zahtijeva temeljitu i generalnu rekonstrukciju.

Općina Gornji Vakuf – Uskoplje je magistralnim putem M 16.2 Bugojno - Gornji Vakuf-Uskoplje – Prozor – Jablanica povezana sa sjeverozadnim (Livno, Banjaluka), odnosno jugoistočnim dijelom BiH (Mostar, Jadranska obala), dok je regionalnim putem R 439 Gornji Vakuf-Uskoplje - Novi Travnik općina Gornji Vakuf - Uskoplje povezana sa središnjom Bosnom.

Promjena kategorizacije regionalnog puta R 439 (15 km) u magistralni put bi dionicu Novi Travnik – Gornji Vakuf – Uskoplje stavio u nadležnost Direkcije za ceste Federacije BiH, čime bi se mogućnost financiranja izgradnje i održavanja navedene dionice znatno poboljšala. Također, izgradnja brze ceste Lašva – Bugojno, Autoceste 5C i neizgradnja i izostanak kategorizacije regionalnog puta R 439 u magistralni put prijeti ostavljanju Općine u jednoj vrsti prometne izolacije zbog preusmjerenja prometa na te dionice.

Udaljenost Općinskog središta do pojedinih čvorišta na cesti M 16.2 je:

- Bugojno 18 km
- Donji Vakuf 30 km
- Jajce 63 km
- Travnik 70 km
- Zenica 106 km
- Banja Luka 140 km

⁷ Podaci općinske službe

- Bosanske Gradiška 186 km
- Okučani (autocesta) 202 km
- Jablanica 56 km
- Mostar 102 km
- Sarajevo 156 km

Slika 3: Prikaz položaja općine u odnosu na veće centre u regiji

1.4 Geostrateški položaj općine

Prednost je općine Gornji Vakuf-Uskoplje u pogledu geoprometnog položaja to što smo tranzitno područje između Dalmacije i središnje Bosne. Gornji Vakuf - Uskoplje je smješten u gornjem toku rijeke Vrbas u Skopaljskoj dolini koja je duga 27 km, a široka samo 2 km. Gornji Vakuf - Uskoplje se nalazi na putnim pravcima Sarajevo – Novi Travnik-Gornji Vakuf-Uskoplje – Bugojno – Split ili Sarajevo – Novi Travnik – Gornji Vakuf - Uskoplje – Prozor - Rama – Split i Banja Luka – Bugojno- Gornji Vakuf-Uskoplje - Mostar. Udaljenost do Sarajeva je oko 150 km, do Mostara oko 100 km, do Banje Luke oko 140 km, do Splita oko 190 km. Okruženo je planinama Vranicom s istočne i Radušom sa zapadne strane. Leži na šest rijeka: Vrbasu, Bistričkoj rici, Trnovači, Kruščici, Voljišnici i Dobriškoj rici. Nadmorska visina općine je od 620m do 2112m. Općina obuhvaća površinu od 402,7 km². Općina Gornji Vakuf Uskoplje prometno je povezana s Hercegovinom i južnim Jadranom (Mostar – Neum - Dubrovnik), zapadnim dijelovima BiH i srednjim Jadranom (Bugojno – Livno - Split), sjevernim dijelom BiH (D.Vakuf -Jajce - Banja Luka) i središnjim dijelom BiH (Bugojno - D.Vakuf -Travnik - Zenica - Sarajevo) jednim pravcem i drugim pravcem, regionalnim putem Gornji Vakuf - Uskoplje - Novi Travnik - Vitez. Ovakav geostrateški položaj općine je jedna od najbitnijih pogodnosti za njen razvoj. Smještena u središnjem dijelu BiH, te promatrana u svjetlu komunikacija, može se zaključiti kako općina ima odlične

geostrateške predispozicije jer se nalazi na prirodnom putu koji spaja kontinentalni dio Bosne i Hercegovine s njenim mediteranskim dijelom i Jadranskim morem. Direkcija za ceste Federacije Bosne i Hercegovine kontinuirano vrši mjerenja broja vozila na magistralnim cestama u Federaciji. Na M-16.2 mjerno mjesto Gornji Vakuf-Uskoplje zabilježeni su sljedeći podaci u ljetnom razdoblju:

Tablica 2: Broj vozila u ljetnom periodu⁸

Godina	Dnevni prosjek	Mjesečni prosjek
2006.	3.900	117.000
2007.	3.950	118.500
2008.	4.705	141.150
2009.	4.900	147.000

Kao što se vidi iz tablice, promet se magistralnom cestom M-16.2 (Gornji Vakuf- Uskoplje) u zadnje tri godine povećao za 25% posto i predstavlja značajno veći broj vozila u prometu nego relacija Jajce - Donji Vakuf (3.839) i Donji Vakuf – Turbe (3.153). Činjenica je da se ne zna je li povećanje prometa uslijedilo zbog otvaranja dionice Novi Travnik-Bugojno i zbog toga se skratila putna relacija Središnja Bosna – Hercegovina ili je došlo do povećanja broja vozila u prometu, ili je i jedno i drugo utjecalo na to. Ovaj nam podatak daje nadu da bi , ako uzmemo u obzir činjenicu da od središnjeg dijela BiH ima 280 km do Makarske rivijere vozeći preko Kupresa, 313 km vozeći preko Mostara, a samo 215 km ako bi se išlo preko N. Travnika i Gornjeg Vakufa-Uskoplja pa dalje Prozor – Tomislavgrad, izgradnja magistrale N. Travnika i Gornjeg Vakufa-Uskoplje dovela do još većeg povećanja prometa čime bi se mogućnost za tvz. tranzitni turizam povećala, uslužne djelatnosti uvećale, a razdaljina između Gornjeg Vakufa- Uskoplja i središnjeg dijela BiH (Zenica i Sarajevo) bi se značajno smanjila za privredne djelatnosti (transport roba i usluga) sa 106 km i 156 km koliko je sad preko Donjeg Vakufa na 72 km i 132 km.

Tablica 3: Razdaljina od glavnih središta razvoja, zračnih luka i pristaništa

Udaljenost od	Udaljenost (km)
Zračna luka Beograd, Srbija	434
Zračna luka Sarajevo	150
Zračna luka Split, Hrvatska	190
Zračna luka Zagreb, Hrvatska	291
Banja Luka	141
GP Doljani	192
GP Izačić	226
Luka Bar, Crna Gora	440
Luka Koper, Slovenija	549
Luka Ploče, Hrvatska	184
Mostar	102
Sarajevo	156
Tuzla	255
Zenica	106

⁸ Direkcija za ceste FBiH

2. PRIRODNO BOGATSTVO⁹

2.1 Mineralna bogastva

Tablica 4: Mineralna bogastva

Minerali/Rude	Lokacija	Količina/tona
Lignit	Gračanica	10.657.000
Kvarcit	Gunjača (MZ Voljevac)	400.000
Gips	Bistrica	2.000.000
Granit	Vranica	Neispitano

Postojeće rezerve ugljena na lokalitetu Gračanica - Humac, zalihe kvarcita na ležištu «Smrčevica», te vrlo kvalitetna ruda gipsa u Bistrici, nalazišta ukrasnog granita na lokalitetima planine Vranice, predstavljaju značajan prirodni resurs Općine. Međutim, stupanj iskorištenosti tih resursa, iz različitih razloga, nije na zadovoljavajućoj razini. To otvara mogućnosti za domaća i inozemna ulaganja u određene privredne grane. U posljednjih dvadeset godina na području Općine nisu provedena istraživanja o količini i kvaliteti prirodnih bogatstava kao ni mogućnosti za njihovo iskorištavanje. Općina s ograničenim prihodima nije imala mogućnosti raditi na ovom području, a nadležne kantonalne i federalne institucije nisu do sada iskazivale zainteresiranost za ovu problematiku.

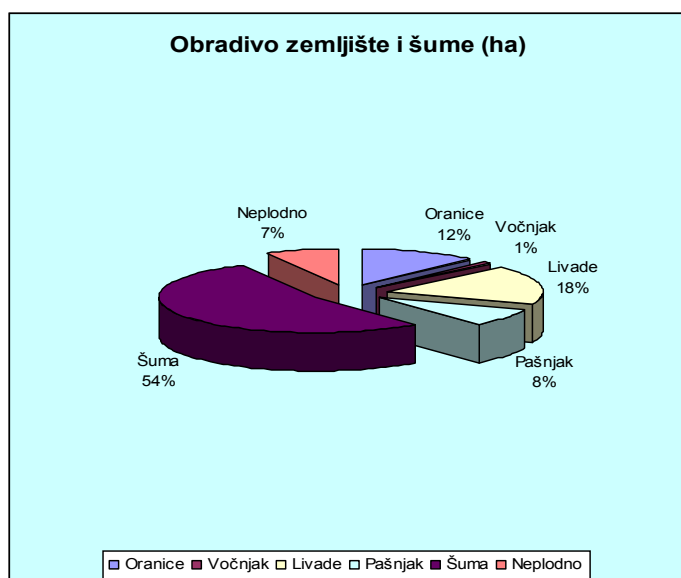
Slika 4: Rudnik "Gračanica"

2.2 Obradivo zemljište i šume

Tablica 5: Pregled obradiva zemljišta i šume

Obradiva zemlja (ha)				Šuma (ha)	Neplodno
Oranice	Voćnjak	Livade	Pašnjak		
4.900	350	7.192	3.200	21.547	3.000

⁹ Podaci općinske službe

Slika 5: Grafički prikaz odnosa obradiva zemljišta i šuma

Poljoprivreda i stočarstvo također predstavljaju velike mogućnosti u razvoju i zapošljavanju na prostoru ove općine. Površina poljoprivrednog zemljišta je 15.642 hektara i čini 39% od ukupne površine općine. Obradivo zemljište u općini kao najveće prirodno bogastvo postaje najmanje iskorišten resurs. Na području općine primjetan je nedostatak intenzivne poljoprivredne proizvodnje i prerađivačkih kapaciteta. Poljoprivrednici se većinom drže ustaljenih i tradicijskih pravila uzgoja povrća, te se ne orijentiraju na tržišni način proizvodnje. U općini ne postoji objekt za preradu i skladištenje poljoprivrednih proizvoda i plasman istih.¹⁰

Slika 6: Priprema oranice za sadnju kupusa

Slika 7: Polje kupusa

¹⁰ Vidjeti više u poglavlju 6.2. Poljoprivreda

2.3 Stanje zaštite okoline

Općina Gornji Vakuf – Uskoplje spada u red općina s dobro očuvanom okolinom. S obzirom da je naša općina veoma bogata vodama i drugim prirodnim ljepotama, stanje je zabrinjavajuće zbog velikog broja deponija uz sve vodotoke, prometnice i druga mjesta koja bi trebala biti pravo prirodno bogatstvo naše općine, pa i države. Što se tiče stanja zagađenosti zraka na području naše općine, tu je situacija nešto bolja, s obzirom da nemamo velikih zagađivača zraka, tj. nema velikih ispuštanja štetnih materija u zrak. Ipak, pretpostavlja se kako za kvalitetu zraka u općini Gornji Vakuf - Uskoplje najveći problem predstavljaju emisije iz prometa, kao i razni dimni plinovi koji su prisutni u ljetnom razdoblju zbog paljenja deponija. Treba naglasiti kako su degradirane i značajne površine poljoprivrednog, šumskog i drugog zemljišta, što je u velikoj mjeri uzrokovalo narušavanje ekološkog sustava i njegovih vrijednosti. Zagađenje zemljišta je vrlo ozbiljan problem, kao i da bi posljedice mogle biti dugotrajnije, a otklanjanje duže u odnosu na zagađen zrak i vodu. Neophodno je pristupiti značajnijim akcijama ozelenjavanja degradiranih šumskih površina kao i zaustaviti prekomjernu sječu šuma, te rekultivaciji neobrađivog zemljišta u poljoprivredno zemljište. Općina Gornji Vakuf-Uskoplje posjeduje idealna prirodna bogastva, međutim naše rijeke, jezera, planine i šume trebaju zaštitu. Problemi odlaganja otpada, zaštite vodotokova, neselektivne sječe šuma, smanjivanja zelenih površina u gradu, nekulture življenja, nedovoljne zaštite i neiskoristivosti kulturno-povijesne i prirodne baštine, nepoštivanja postojećih ekoloških zakona, nedovoljna edukacija mladih i neuključenost u stvaranju ljepše i čistije okoline, sve je to posljedica nepostojanja lokalnog akcijskog ekološkog plana i mehanizama za njegovo provođenje kroz aktivno uključivanje javnosti u plansko rješavanje okolišnih problema.

Slika 8: Čišćenje rijeke Vrbas

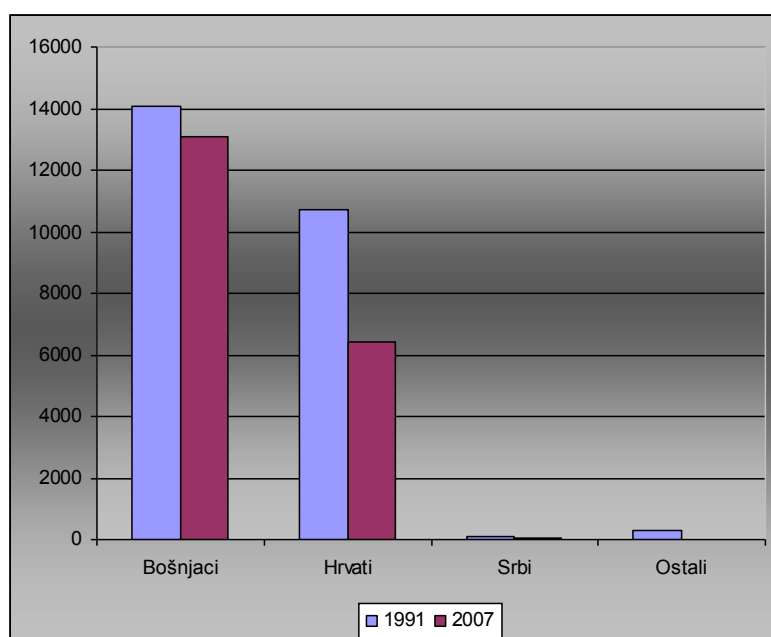
3. DEMOGRAFIJA

3.1 Broj stanovnika u općini¹¹

Prema popisu stanovništva iz 1991. godine u Gornjem Vakufu - Uskoplju je živio 25.181 stanovnik, a bilo je naseljeno 50 mjesta organiziranih u 15 mjesnih zajednica. Nažalost, neka od tih naseljenih mjesta su danas potpuno napuštena, a prema procjenama danas općina broji oko 19.513 stanovnika. U općini žive nacionalne grupacije: Bošnjaci, Hrvati i Srbi. Rat u BiH je rezultirao demografskim promjenama u odnosu na popis iz 1991. godine. Procijenjeni broj stanovnika općine za 2007. godinu je 19.513, što je 22,50% manje od broja stanovnika utvrđenog popisom iz 1991. godine.

Tablica 6: Broj stanovnika u općini

Godina	Ukupno	Bošnjaci	Hrvati	Srbi	Ostali
1991.	25.181	14.063	10.706	110	302
1998.	19.036	12.695	6.306	35	0
1999.	19.510	13.079	6.395	36	0
2000.	19.727	13.211	6.478	38	0
2001.	19.805	13.362	6.505	38	0
2002.	19.898	13.325	6.535	38	0
2003.	19.999	13.393	6.568	38	0
2004.	20.096	13.458	6.600	38	0
2005.	19.459	13.032	6.390	37	0
2006.	19.506	13.063	6.406	37	0
2007.	19.513	13.068	6.408	37	0

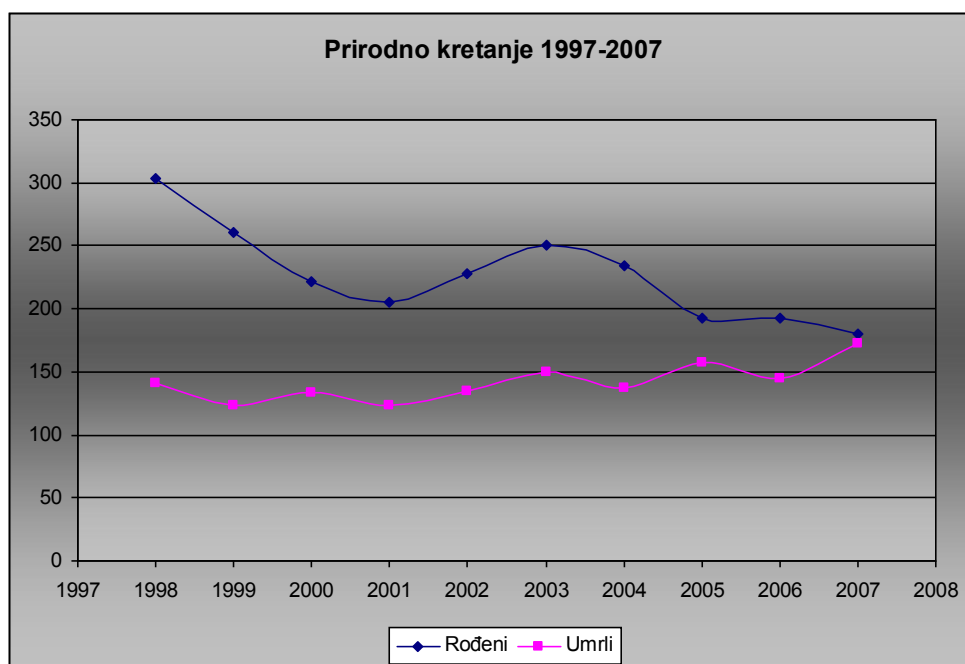
Slika 9: Grafički prikaz broja stanovnika prema nacionalnoj pripadnosti

¹¹ Zavod za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine

3.2 Natalitet / Mortalitet; kretanja od 1997. do 2007.¹²

Tablica 7: Prirodno kretanje

Godina	Ukupno rođenih	Muški rođenih	Ženski rođenih	Ukupno umrlih	Muški umrlih	Ženski umrlih
1998.	303	174	129	141	72	69
1999.	260	137	123	123	74	49
2000.	222	105	117	134	79	55
2001.	205	94	111	124	78	46
2002.	228	109	119	135	70	65
2003.	251	126	125	150	87	63
2004.	234	125	109	137	65	72
2005.	193	109	84	157	74	83
2006.	192	94	98	145	81	64
2007.	180	92	88	173	90	83

Slika 10: Grafički prikaz prirodnog kretanja od 1997. do 2007.

Prema podacima Zavoda za statistiku FBiH, prirodni prirast u Gornjem Vakufu – Uskoplju posljednjih godina drastično opada zbog čega sve više prijeti bijela kuga, odnosno depopulacija ili veći broj umrlih od živorođenih. Situacija još nije alarmantna jer prirodni prirast još nije negativan, ali je blizu.

Smanjenje broja stanovnika s 20.096 u 2004. godini na 19.513 u 2007. godini uz pozitivan prirast stanovnika do 2007. je znak postojanja migracije stanovništva iz Općine. Ova je

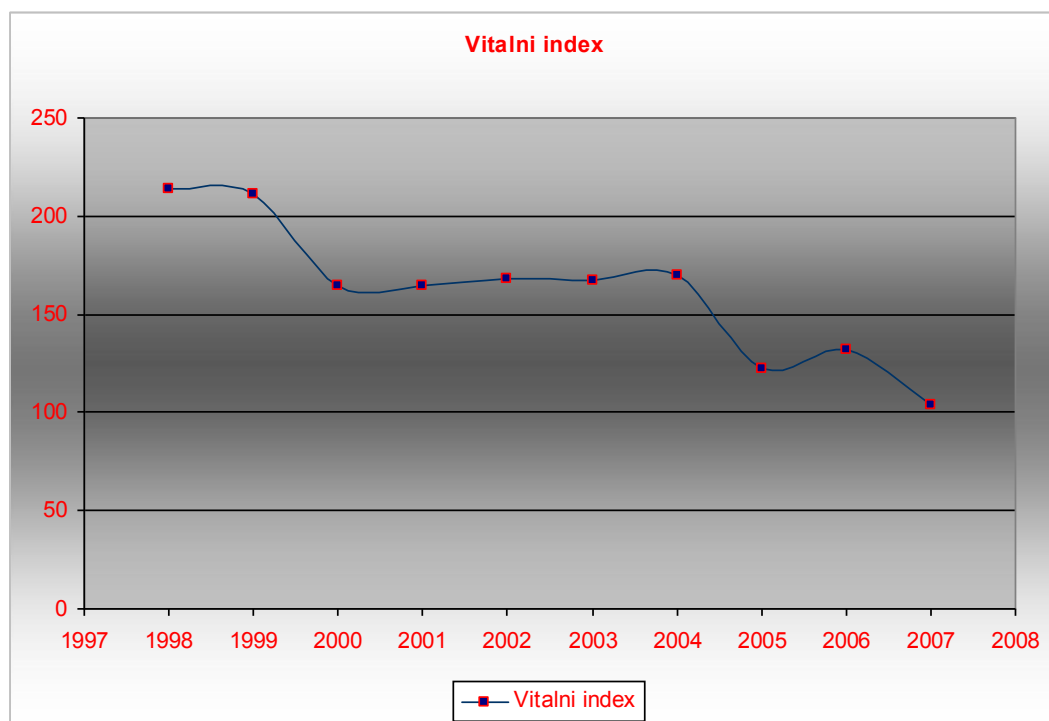
¹² Zavod za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine

migracija ekonomske prirode, odnosno njen je uzrok mogućnost zaposlenja u većim središtima i odlazak stanovništva iz Općine u ta središta. Ako imamo na umu činjenicu kako u većini slučajeva Općinu napuštaju mlađi ljudi, ovakav bi trend u budućnosti mogao dovesti do smanjenja broja radno sposobnog stanovništva.

Gornji Vakuf-Uskoplje: Godišnje stope¹³

Tablica 8: Prirast – godišnje stope

Godina	Broj stan.	Prirodno kretanje	Stopa nataliteta	Opća stopa mortaliteta	Vitalni index
1998.	19.036	162	15,92	7,41	214,89
1999.	19.510	137	13,33	6,30	211,38
2000.	19.727	88	11,25	6,79	165,67
2001.	19.805	81	10,35	6,26	165,32
2002.	19.898	93	11,46	6,78	168,89
2003.	19.999	101	12,55	7,50	167,33
2004.	20.096	97	11,64	6,82	170,80
2005.	19.459	36	9,92	8,07	122,93
2006.	19.506	47	9,84	7,43	132,41
2007.	19.513	7	9,22	8,87	104,05

Slika 11: Grafički prikaz prirasta od 1998. do 2007.

¹³ Zavod za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine

3.3 Dobna struktura¹⁴

Tablica 9: Dobna struktura

Godina	Ukupno	0-14	0-14 (%)	15-64	15-64 (%)	65>	65> (%)
1998.	19.036	6.732	35,36	9.566	50,25	2.738	14,38
1999.	19.510	6.001	30,76	10.985	56,30	2.524	12,94
2000.	19.727	6.067	30,75	11.107	56,30	2.553	12,94
2001.	19.805	5.992	30,25	11.151	56,30	2.662	13,44
2002.	19.898	6.020	30,25	11.203	56,30	2.675	13,44
2003.	19.999	4.384	21,92	12.915	64,58	2.700	13,50
2004.	20.096	4.405	21,92	12.978	64,58	2.713	13,50
2005.	19.459	4.188	21,52	12.922	66,41	2.349	12,07
2006.	19.506	4.198	21,52	12.953	66,41	2.355	12,07
2007.	19.513	4.199	21,52	12.959	66,41	2.355	12,07

U devedesetim godinama dvadesetog stoljeća, s obzirom na relativno visok udio mladih predrane dobi (0-14 god.) , oko 35%, Gornji Vakuf-Uskoplje je pripadao tzv. progresivnom biološkom tipu dobne strukture stanovništva, čije je osnovno obilježje povećan pritisak na obrazovne (najprije osnovne, a kasnije i srednjoškolske i visokoškolske) institucije. Udio mladih u 2003. godini pao je na 21,92%, i na taj način, prema navedenom pokazatelju, stanovništvo je Gornjeg Vakufa-Uskoplja ušlo u regresivni tip dobne strukture (udio mladih manji od 25%). Ovakva struktura nije povoljna s aspekta potreba i buduće reprodukcije stanovništva. Dobna struktura stanovništva u općini u kojoj je radno sposobni dio populacije dominantan (64,58 u 2003. i 66,41% u 2007. godini) što predstavlja značajan kontingent radne snage, te istovremeno i relativno visok udio osoba starijih od 65 godina (12,07%), potvrđuje činjenicu kako se ova populacija iz zrelog transformirala u tip starog stanovništva. Međutim, ne smije se zaboraviti činjenica kako sve aktivno stanovništvo nije i radno aktivno stanovništvo. U ovom slučaju govorimo o nezaposlenosti koja je za svaku državu izazov sam po sebi. U kontekstu planiranja ekonomske politike u pogledu strukture stanovništva, pasivnom se dijelu stanovništva uvijek treba dodati ovaj dio nezaposlenog aktivnog stanovništva kako bi se dobila jasnija slika o stanovništvu koje sudjeluje u proizvodnom procesu i stanovništva koje je samo potrošač.

¹⁴ Zavod za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine

4. LJUDSKI RESURSI I TRŽIŠTE RADA

Tablica 10: Odnos zaposleni/nezaposleni u kolovozu 2009.

Općina	Broj stanovnika	Radno neaktivno stanovništvo				Broj registriranih radno sposobnih	Broj zaposlenih	% od registriranih radno sposobnih	Broj nezaposlenih	Stopa nezaposlenosti
		Stu-denti	Učenici	Umirov-ljenici	Ukupno					
Bugojno	37255	260	5288	3590	9138	9643	4463	46.3%	5180	53.7%
Busovača	16073	250	2620	2221	5091	4834	1839	38.0%	2995	62.0%
Dobretići	658	15	30	50	95	357	209	58.5%	148	41.5%
Donji Vakuf	14070	240	2403	1759	4402	5099	2536	49.7%	2563	50.3%
Fojnica	12124	170	1996	2259	4425	3914	1872	47.8%	2042	52.2%
Gornji Vakuf - Uskoplje	19248	320	2950	2540	5810	5459	2271	41.6%	3188	58.4%
Jajce	24319	235	3354	3001	6590	6428	2950	45.9%	3478	54.1%
Kiseljak	20710	229	3332	3183	6744	6342	3812	60.1%	2530	39.9%
Kreševo	5624	80	786	1037	1903	1853	1319	71.2%	534	28.8%
Novi Travnik	24859	300	4000	3500	7800	7755	4018	51.8%	3737	48.2%
Travnik	55000	1740	9177	5750	16667	18579	11571	62.3%	7008	37.7%
Vitez	25052	450	4085	3834	8369	10072	6169	61.2%	3903	38.8%
Ukupno	254992	4289	40021	32724	77034	80335	43029	53.6%	37306	46.4%

Visok postotak prisutnosti studenata u populaciji Općine (1,70% - peta općina u kantonu po postotku udjela studenata u ukupnoj populaciji) predstavlja stratešku snagu općine Gornji Vakuf - Uskoplje. Najveći je izazov općinske administracije kako ovaj potencijal iskoristiti u budućnosti, odnosno kako privući mlade stručnjake, vratiti ih u općinu i na taj način pridonijeti njenom razvoju. Višegodišnja industrijska tradicija u općini podrazumijeva posjedovanje visokog postotka radno sposobnog stanovništva u općini koje ujedno predstavlja i dobro obučenu radnu snagu u oblasti metalne i drvne industrije.

4.1 Nezaposlenost po kvalifikacijskoj strukturi¹⁵

Tablica 11: Nezaposlenost po kvalifikaciji

Godina	Ukupno	VSS	Viša	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
2002.	2.729	19	45	360	0	3	1.133	86	1.083
2003.	2.840	16	43	397	0	4	1.191	81	1.108
2004.	3.230	23	62	459	0	6	1.408	84	1.188
2005.	3.242	33	60	533	0	6	1.399	69	1.142
2006.	3.432	23	45	570	1	8	1.511	78	1.196
2007.	3.365	28	43	537	0	7	1.455	64	1.231
2008.	3.064	32	37	500	0	4	1.317	59	1.115
2009.	3.123	43	37	539	0	3	1.338	56	1.107

¹⁵ Zavod za zapošljavanje Federacije Bosne i Hercegovine

Kao što se vidi iz tablice, u 2009. je godini prisutan kontinuiran rast registrirane nezaposlenosti i broj se nezaposlenih u razdoblju 2002. - 2009. uvećao za 405 osoba. Na ovaj je trend najviše utjecao rast nezaposlenosti u kategoriji SSS (173) i KV (215). Stopa registrirane nezaposlenosti u kolovozu 2009. godine iznosila je 58,3% što predstavlja, poslije Busovače, najveću stopu nezaposlenosti u općinama Srednjobosanskog kantona (prosječna stopa nezaposlenosti u Kantonu je 46,4%). Kao što se vidi iz podataka jedan od osnovnih problema u općini je nezaposlenost, koja je opet odraz cjelokupnog stanja u privredi i situacije u zemlji. Broj nezaposlenih u ovome trenutku predstavlja ne samo limitirajući čimbenik ekonomskog razvoja, nego i ukupnog razvoja općine. S druge strane, ovako velike brojke može malo ublažiti činjenica kako postoji veliki broj osoba koje rade na crno i nisu registrirane.

4.2 Nezaposlenost prema spolnoj strukturi¹⁶

Tablica 12: Nezaposlenost po spolu

Mm/God	Ukupno	Žene	Žene (%)
12/2002.	2.729	897	32,87
12/2003.	2.840	968	34,08
12/2004.	3.230	1.078	33,37
12/2005.	3.242	1.121	34,58
12/2006.	3.432	1.225	35,69
12/2007.	3.364	1.230	36,56
12/2008.	3.064	1.175	38,34
12/2009.	3.123	1.176	37,66

4.3 Nezaposlenost prema dobnoj granici¹⁷

Tablica 13: Nezaposlenost prema dobnoj granici

ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE ANJE GORNJI VAKUF - USKOPLJE		DOBNA SKUPINA										
		15 do 18g.	18 do 20g.	20 do 24g.	24 do 27g.	27 do 30g.	30 do 35g.	35 do 40g.	40 do 45g.	45 do 50g.	50 do 60g.	60 do 65g.
2008.	3.065	6	118	336	258	244	422	460	437	323	400	61
2009.	3.123	37	186	306	264	255	419	450	436	340	398	32

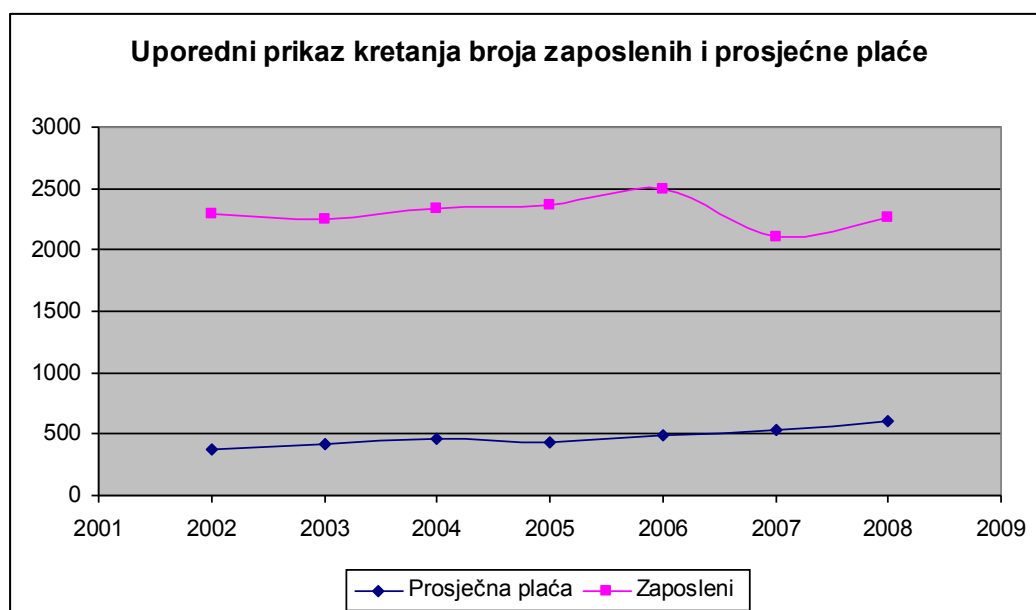
¹⁶ Zavod za zapošljavanje Federacije Bosne i Hercegovine

¹⁷ Izvješće o radu biroa/ispostave Gornji Vakuf -Uskoplje za 2009. godinu

4.4 Zaposlenost i plaće¹⁸

Tablica 14: Zaposlenost i plaće

Godina	Prosječan broj zaposlenih	Prosječna neto plaća
2002.	2.298	380,13
2003.	2.253	415,72
2004.	2.339	456,23
2005.	2.366	433,90
2006.	2.490	483,20
2007.	2.108	539,12
2008.	2.262	609,96

Slika 12: Grafički prikaz odnosa broja zaposlenih i plaća od 2002. do 2008.

¹⁸ Zavod za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine

5.INFRASTRUKTURA ¹⁹

Evidencije se nekretnina u pravilu vode u zemljišno- knjižnim uredima općinskih sudova - evidencije vlasništva i u katastrima općina – evidencija posjeda. U skladu s naprijed navedenim, i nekretnine bi u posjedu i vlasništvu općine trebale biti u ovim evidencijama. Općina raspolaže podacima novog aerofotogrametrijskog snimanja iz 1985. /86. god. (koje je djelomično javno izloženo) koje sadrži između ostalog i evidenciju nekretnina u posjedu općine, ali zbog neusklađenosti ovog stanja s gruntovnom evidencijom nailazimo na prepreke koje na razne načine otklanjamo. Javnim izlaganjem ovih podataka u cijeloj općini od strane katastra i zemljišno- knjižnih ureda (moguće je samo nakon donošenja Zakona o Katastru i izmjena i dopuna Zakona o zemljišnoj knjizi) službeno bi se uspostavile ove evidencije i odražavale bi stvarno stanje nekretnina s evidencijama. Cilj ovog jest rekonstrukcija odvojenih evidencija katastra i zemljišne knjige, te njihova integracija iz sadašnjeg stanja u novi jedinstveni sustav zemljišne administracije koji bi trebao omogućiti korisnicima brzu, kvalitetnu i pouzdanu informaciju o nekretninama.

5.1 Školstvo

Na području općine Gornji Vakuf - Uskoplje postoje četiri osnovne i dvije srednje škole.

1. Osnovna škola „GORNJI VAKUF“ sa sjedištem u Gornjem Vakufu - Uskoplju, **ukupno učenika - 672**

Tri područne škole: a) Područna škola Voljice s 44 učenika
b) Područna škola Bistrica s 39 učenika
c) Područna škola Vrse s 27 učenika

Ukupno zaposlenih – 57

Nastava se u središnjoj školi u Gornjem Vakufu – Uskoplju odvija u novosagrađenoj zgradi s dobro opremljenim kabinetima, ali nedostatak sportske dvorane je veliki problem u pravilnom odgojno-obrazovnom procesu. U sve tri se područne škole nastava odvija u odjelima od I. do IV. razreda u donekle renoviranim učionicama, a svake se godine broj učenika osjetno smanjuje.

Slika 13: Osnovna škola Gornji Vakuf

2. Osnovna škola „USKOPLJE“ sa sjedištem u Gornjem Vakufu-Uskoplju, **ukupno učenika - 939**

Četiri područne škole: a) Područna škola Dobrošin s 39 učenika
b) Područna škola Ždrimci s 30 učenika
c) Područna škola Pidriš s 8 učenika
d) Područna škola Trnovača sa 161 učenikom

Ukupno zaposlenih – 62

¹⁹ Podaci općinskih službi

Nastava se u središnjoj školi u Gornjem Vakufu – Uskoplju odvija u djelomice saniranim prostorima, a primjetan je nedostatak prostora i učila. Osnovna škola ima sportsku dvoranu koju je neophodno renovirati. Zagrijavanje prostora središnje i područne škole u Trnovači je na tekuće gorivo što znatno povećava troškove. Područne škole u Trnovači i Pidrišu su novosagrađeni objekti, dok škole u Ždrimcima i Dobrošinu jedva zadovoljavaju minimalne uvjete za odvijanje suvremenog nastavnog procesa.

Slika 14: Osnovna škola Uskoplje

3. Osnovna škola «VOLJEVAC» sa sjedištem u Voljevcu,
ukupno učenika - 327
 Jedna područna škola Borova Ravan s 34 učenika
 Područna škola u Borovoj Ravni je novosagrađeni objekt s modernim sportskim terenom.
 Ukupno zaposlenih – 37
4. Osnovna škola «PAJIĆ POLJE» sa sjedištem u Pajić Polju,
ukupno učenika - 356
 Dvije područne škole: a) Područna škola Bojska s 38 učenika
 b) Područna škola Grnica s 20 učenika
 Ukupno zaposlenih – 37
 Osnovnim je obrazovanjem obuhvaćen 2331 učenik, a u osnovnom su školstvu zaposlene ukupno 193 osobe.
5. Srednja škola «USKOPLJE»,
ukupno učenika - 335
 Ukupno zaposlenih - 28
 Smjerovi - struke : opća gimnazija, ekonomska, frizeri, kuhari, geodeti, građevinari, vodoinstalateri i instalateri centralnog grijanja, bravari.
6. Srednja mješovita škola »GORNJI VAKUF»,
ukupno učenika - 384
 Ukupno zaposlenih - 38
 Smjerovi - struke :opća gimnazija, ekonomski tehničar, prodavač, frizer, kovino tokar i bravar.

Dakle, u dvije je srednje škole upisano ukupno 719 učenika, a zaposleno je 66 osoba. Nastava se u dvije srednje škole obavlja u novoj zgradi srednje škole, u jednoj smjeni, a osjeća se nedostatak nastavnih učila. Srednja škola ima sportsku dvoranu koja nije odgovarajuće veličine i opremljenosti.

Proces reforme obrazovanja teče sporo i neujednačeno. Ciljevi postavljeni u Srednjoročnoj razvojnoj strategiji Bosne i Hercegovine 2004. - 2007., u sektoru obrazovanja nisu realizirani u potrebnoj i dovoljnoj mjeri.

Kapaciteti edukativnih institucija, vezani za nivo primjenjivanja novih metoda u edukativnom procesu i jačanje praktičnog znanja su veoma loši, kako na strani zaposlenih, tako i na strani sredstava koja koriste. Općini nedostaju programi za stručnu preobuku i centri za edukaciju, prekvalifikaciju i dokvalifikaciju.

5.2 Sport

Na području općine Gornji Vakuf - Uskoplje kao sportski klubovi egzistiraju HNK «Sloga», MRK «Sloga», Karate klub «Sloga», Karate klub «Uskopljak», Sportski klub invalida sjedeće odbojke «Sloga», Šahovski klub «Sloga» - natječe se u Prvoj ligi Šahovskog saveza HZHB, Moto klub «Jastrebovi», Enduro Motocross klub «Gas» i Teniski klub «Podgrađe». U nogometnoj sezoni 2009./2010. HNK«Sloga» koja se natječe u Drugoj ligi F BiH -Jug ima ambicije za ulazak u viši rang natjecanja, što, nažalost, nije

Slika 15: Sportska dvorana u izgradnji

utemeljeno na jačem angažiranju gospodarstvenika u finansijskom i organizacijskom obliku, iako je zanimanje javnosti i posebno mladih za učlanjenje i rad u klubu izuzetno poraslo. Sloga ima pet kategorija koje se natječu, i to : početnici, pioniri, kadeti, juniori i seniori. U školi nogometa (uzrast od 7 - 10 godina), koji se ne natječu, ima oko 150 djece, a ukupno u ovom klubu u svim kategorijama ima oko 300 članova.

MRK «Sloga» natječe se u Prvoj ligi F BiH - Jug, a ima tri kategorije: kadete koji se natječu na državnoj razini, juniore koji se, također, natječu na državnoj razini, te seniore. Klub ima između 100 i 150 članova što oscilira tijekom godine. Klub nema svoju matičnu dvoranu i svoje domaće utakmice igra u KSC Bugojno, a treniraju i u dvorani Osnovne škole «Uskoplje». Financiraju se dijelom iz proračuna općine i drugih sponzora.

Karate klub "Sloga" Gornji Vakuf - Uskoplje je klub sa 178 stalno aktivnih članova, od početnika, članova sa žutim pojasom, narančastim pojasom, zelenim pojasom, plavim pojasom, smeđim pojasom, crnim pojasom, te 1 majstorom karatea CP 1 DAN.

Za četiri je godine rada kluba preko 306 članova steklo određena karate zvanja. Rad u klubu se odvija u tri sekcije : Sekcija Grad, Sekcija Voljevac i Sekcija Pajić Polje koje imaju sve uzrasne kategorije, pa čak i seniore.

Od siječnja 2009. godine na području općine službeno djeluje i Karate klub «Uskopljak» koji ima 118 članova i koji i dalje vrši upis novih članova. Treniraju u dvorani Osnovne škole «Uskoplje». Natječu se na Državnoj i Federalnoj razini i s obzirom da su relativno mlad klub postižu zapažene rezultate. Tri glavna trenera imaju crne pojaseve što trenutno zadovoljava potrebe kluba. Financiraju se najvećim dijelom iz članarina, pomoći roditelja, te dijelom iz općinskoga proračuna.

SKISO «Sloga» se natječu u Drugoj ligi F BiH. Treninge i utakmice održavaju u prostoru Osnovne škole Pajić Polje i Voljevac. Klub ima 18 članova, a financiraju se dijelom iz općinskoga proračuna, Udruge RVI A BiH i drugih donatora.

U srpnju ove godine održana je treća po redu motocross utrka za prvenstvo BIH za sezonu 2009. u Uzričju, na kojoj su sudjelovali MK»Jastrebovi» i Enduro Motocross klub»Gas» iz naše općine. S ciljem rekreacije, održavanja, odnosno unapređenja zdravlja, a ne postizanjem sportskih rezultata, na području općine egzistiraju : Planinarsko društvo »Raduša», Planinarsko društvo »Goran», Speleološka udruga »Ledenica», te udruge ribolovca, odnosno lovaca.

Nažalost, sportski, rekreativni centri u općini su znatno oslabljeni tijekom posljednja dva desetljeća. Samo su neki od njih uspjeli obnoviti svoje aktivnosti u punom kapacitetu, zbog nedostatka financijskih sredstava kako bi se obnovila infrastruktura i institucije. Općina ograničenim prihodima nije imala mogućnosti u dovoljnoj mjeri razviti navedene institucije i objekte. U općini postoje 4 školske sportske dvorane i 1 u izgradnji, 2 travnata terena te 16 betonskih terena za mali nogomet.

5.3 Kultura

U oblasti kulture na području općine aktivno djeluju HKD »Napredak», Kud »Halil Mršić», Bošnjačka zajednica kulture »Preporod», Hrvatska uzdanica i Omladinski centar. Udruge iz oblasti kulture promiču kulturne vrijednosti hrvatskog i bošnjačkog naroda ovoga kraja, šire ih, i s tim ciljem organiziraju tribine, predavljanje knjiga, predavanja, bave se nakladništvom te organiziraju neke već tradicionalne kulturne manifestacije. Treba posebno naglasiti kulturnu manifestaciju »Uskopaljske jeseni» koju već duži niz godina

Slika 16: Centar za obrazovanje i kulturu

uspješno organizirana HKD »Napredak» i na kojoj pored domaćih kulturno- umjetničkih društava sudjeluju i kulturno- umjetnička društva iz inozemstva. Ova je priredba postala poznata i priznata u užem i širem okruženju i treba je svakako podržati kako bi ostala i promovirala kulturu odnosno običaje ovog kraja. Napredak okuplja oko 150 članova. Hrvatska uzdanica je udruga građana osnovana radi "čuvanja, promicanja i širenja hrvatske kulture i duhovnosti ovoga kraja i uopće odgojno-obrazovnog rada, pomoći nadarenim i siromašnim đacima i studentima i njihova stipendiranja, kulturno-umjetničkog rada" itd.. Iako je polje rada Hrvatske uzdanice iznimno široko, ona je posljednjih godina svoga postojanja postala prepoznatljiva prije svega po svojoj nakladničkoj djelatnosti. BZK Preporod redovito organizira festival ilahija i kasida, pored toga imaju dramsku i glazbenu sekciju; imaju oko 140 članova. Svoje aktivnosti održavaju u Domu kulture. UG Omladinski centar je višenamjenski informativno-komunikacijski i uslužni centar lokalne zajednice. U odgovarajućem prostoru pruža informatičku, tehničku, organizacijsku i javnu komunikacijsku osnovu u službi pojedinačnih, skupnih, lokalnih i društvenih interesa. Omladinski centar pruža različite usluge građanima, te postupno formira određene, dodatne, specifične usluge prema potrebama korisnika zajednice u kojoj djeluje. Usluge: edukacija u oblasti informatike, učenje stranih jezika, pristup Internetu za sve u lokalnoj zajednici, knjižnica, uredske usluge, seminari i treninzi. Omladinski centar, okupljajući mlade ljude, ukazujući kroz razne tribine i akcije na maloljetničku delikvenciju, zlorporabu opojnih sredstava itd., svakako zaslužuje pozornost. Na području općine djeluje javna ustanova Centar za obrazovanje i kulturu koja

ima odgovarajući objekt s kinodvoranom, dvoranom za sastanke i druge sadržaje, knjižnicu, te dva stalno zaposlena djelatnika.

5.4 Zdravstvo

Na području općine djeluje jedan Dom zdravlja čiji je osnivač Općinsko vijeće Gornji Vakuf-Uskoplje s 81 zaposlenim. Od toga 58 zaposlenika su medicinske struke (VSS-19, VŠS-1, SSS-38), a 23 su zaposlenika nemedicinske struke (VSS-1, VŠS-1, SSS-4, VK-8, NK-9). Dom zdravlja ima područne ambulante u Voljevcu i Voljicu koje su renovirane prošle godine. U završnoj je fazi i renoviranje središnje zgrade Doma zdravlja, a u završnoj su fazi i radovi na drugoj zgradi Doma zdravlja, u Ul. Paločki put, tako da se očekuje skoro useljenje nekoliko ordinacija.

Slika 17: Dom zdravlja

Nabavljena je i nova oprema za rad liječnika i laboratorija s ciljem pružanja brže, bolje i cjelovitije pomoći građanima. Dom zdravlja pruža usluge primarne zdravstvene zaštite, i kroz organiziranu hitnu službu, na usluzi je građanima, a pruža i specijalističko-konzultacijske usluge. Dom zdravlja ima odgovarajuće prostorne i tehničke kapacitete za pružanje svojih usluga. Na području općine djeluje i Javna ustanova Ljekarna čiji je osnivač Općinsko vijeće i koja zapošljava 6 djelatnika od kojih je 1 djelatnik mr. ph. farmaceut, tri djelatnika (SSS) su farmaceutski tehničari, 1 djelatnik (SSS) obavlja blagajničke poslove, te 1 zaposlenik (NK), koji obavlja poslove održavanja čistoće. Ljekarna obavlja djelatnost u svom poslovnom prostoru koji odgovara potrebama posla. Osim Javne ustanove Ljekarna postoje još dvije privatne ljekarne. Na području općine ima ukupno 15.200 korisnika zdravstvenog osiguranja.

5.5 Socijalna zaštita

Na području općine djeluje Javna ustanova Centar za socijalni rad, za pitanja stručnog rada u oblasti socijalne zaštite, zaštite obitelji s djecom, zaštite civilnih žrtava rata, organa skrbništva s javnim ovlastima, obiteljske zaštite, zdravstvene zaštite.

Osnivač Centra za socijalni rad je Općinsko vijeće Gornji Vakuf-Uskoplje. Iz općinskog se proračuna financiraju materijalni troškovi i naknade zaposlenih u Centru, a sredstva za ostvarivanje prava korisnika iz oblasti socijalne zaštite osiguravaju se u proračunima KSB i FBiH. Imajući u vidu specifičnost i osjetljivost poslova kojima se Centar bavi, možemo reći kako prostor u kojem se radi ne odgovara potrebama Centra.

U Centru je zaposleno 6 zaposlenika, od toga 2 zaposlenika s VSS socijalnog smjera, 2 socijalna radnika s VŠS, 1 pravnik s VŠS i 1 ekonomski tehničar sa SSS.

Djelatnost Centra je regulirana Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji s djecom, Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštite obitelji s djecom. Preko Centra za socijalnu zaštitu mogu se ostvariti novčana i druga materijalna pomoć, osposobljavanje za život i rad, smještaj u drugu obitelj, smještaj u

ustanovu socijalne zaštite, usluge socijalnog i drugog stručnog rada i drugi oblici usluga socijalnog karaktera.

Na evidenciji je Centra kroz 2008. godinu bilo od 93 do 98 korisnika stalne novčane pomoći s obiteljskim dodatkom za nesposobnog člana kućanstva, a koja je iznosila 80 KM mjesečno s dodatkom od 7 KM za nesposobnog člana kućanstva. Jednokratnu su pomoć tijekom 2008. godine dobile 342 osobe u iznosima od 30 KM do 250 KM. Uz pravo na novčanu pomoć 164 su korisnika ostvarila i pravo na zdravstvenu zaštitu.

Na evidenciji Centra se nalaze 154 osobe kao civilne žrtve rata, a čije se naknade kreću, ovisno od ostvarenog prava, od 92 KM do 514 KM. Pravo na dječji dodatak u prošloj je godini ostvarilo 166 djece, a iznosi 24 KM po djetetu.

5.6 Telekomunikacije / fiksna telefonija

Na području Općine Gornji Vakuf-Uskoplje HT Eronet trenutno ima 1700 fiksnih preplatničkih brojeva, 340 postpaid GMS korisnika, 1100 prepaid GMS korisnika i 420 ADSL korisnika, dok s druge strane BH Telekom ima 1950 fiksnih preplatničkih brojeva, 310 postpaid GMS korisnika, 1510 prepaid GMS korisnika i 465 ADSL korisnika. Starost većine primarne mreže je preko 20 godina i potrebno je kontinuirano vršiti njenu zamjenu i rekonstrukciju, kao i prebacivati zračnu pretplatničku mrežu u postojeću i buduću mrežu kanalizacije.

U Općini Gornji Vakuf-Uskoplje položen je svjetlovodni kabel uz cestu M 16,2 i R 439 kroz teritorij Općine. Položena (izgrađena) je pristupna kabela mreža u gradu Gornji Vakuf – Uskoplje i nizinskim ruralnim naseljima. Razvijen je sustav mobilne mreže tako da je Općina pokrivena signalom sva tri operatera.

S obzirom na to da operatori HT i BH mobile imaju i prijenosnu mrežu svjetlovodnih kabela, sve buduće dogradnje i nove izgradnje su tehnički izvedive. Ista je dostupna građevinskoj/industrijskoj zoni, a vlasništvo nad njom je mješovite prirode, tj. državno, vlasništvo malih dioničara, te poduzeća iz BiH odnosno zemalja u okruženju.

5.7 Energetski sektor

Napajanje električnom energijom područja općine Gornji Vakuf-Uskoplje izvedeno je iz napojne transformatorske stanice TS 110/2x10/10 kV. Ukupna dužina niskonaponske mreže na području općine Gornji Vakuf - Uskoplje procjenjuje se na oko 315 km. Dužina zračne niskonaponske mreže procjenjuje se na 299,5 km, dok se kabela niskonaponska mreža procjenjuje na 15,5 km. Sva su naseljena mjesta na području općine Gornji Vakuf – Uskoplje, kao i industrijska/gr građevinska zona, pokrivena električnom energijom. Prema sadašnjem stanju na području općine Gornji Vakuf - Uskoplje su izgrađene tri mini hidroelektrane, a u tijeku je izgradnja još četiriju mini hidroelektrana. Sve se mHE nalaze na području MZ Voljevac koja ima najvišu nadmorsku visinu i najbolje uvjete za izgradnju i rad mHE. Inače, postoje realni izgledi da se na rijeci Vrbas i njenim pritocima nastave istraživanja i izgradnja HE, koje predstavljaju čistu proizvodnju energije. To podrazumijeva izbor tehničkih rješenja koja će biti maksimalno usklađena s prirodom. Iskorištavanje obnovljivih izvora energije zauzima sve više mjesta u energetske politici BiH. Postojanje mogućnosti za iskorištavanjem obnovljivih izvora energije u Općini (hidro i vjetar) te postojanje investitora za iskorištavanje tih izvora energije (energetski potencijal) su velika razvojna mogućnost općine u budućnosti. Postoji realna potreba za istraživanjem mogućnosti za izgradnju mini vjetar – elektrana, s obzirom na postojanje realnih izgleda.

5.8 Javne i komunalne usluge

Pokrivenost općine javnim i komunalnim uslugama je zasada u prosjeku od 45 % budući da se radi o javnim komunalnim poduzećima čiji je osnivač općina, odnosno JKP «Vodovod i kanalizacija» d.o.o koje je u osnovi specijalizirano za održavanje vodovoda i kanalizacijskih sustava, te o JKP «Radovina» d.o.o koje je u osnovi specijalizirano za održavanje čistoće (prikupljanje i odvoz otpada-smeća, održavanje javnih površina, održavanje puteva i sl.). Oba se poduzeća uglavnom financiraju iz naplate naknade za vršenje usluga prema fizičkim i pravnim osobama odnosno kroz naplatu isporuke pitke vode, održavanje vodovodnog i kanalizacijskog sustava, održavanje čistoće na javnim površinama, prikupljanje i odvoz otpada-smeća, održavanje puteva, te iz obavljenih radova koje dobiju kao najpovoljniji izvođači radova nakon raspisanih natječaja sukladno ZJN BiH. Za odlaganje otpada nema odgovarajućeg i uređenog deponija. Otpad se odlaže na deponij u Krupi, koji je neposredno uz rijeku Kruščicu i naselja Batuš, Bistrica i Krupa. Pored ovog deponija postoji i niz proizvoljnih odlagališta čije su lokacije uz naselja tako da neposredno ugrožavaju najuži životni prostor.

5.9 Vodovodna mreža

Na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje ima velik broj izvora pitke vode tako da pitke vode ima u dovoljnim količinama. Uglavnom se radi o lokalnim vodovodima kojima upravljaju i koje održavaju mjesne zajednice odnosno mještani koji su sudjelovali u izgradnji istih i ne nalaze se u vodoopskrbnom sustavu kojim upravlja JP «Vodovod i kanlizacija» d.o.o.. Gradski vodovod Crni dol, koji opskrbljuje najveći dio općine (gradska naselja i naselja nizvodno uz rijeku Vrbas na sjeverozapadnom dijelu općine), je lasništvu općine Gornji Vakuf-Uskoplje, a njime upravlja JP «Vodovod i kanalizacija» d.o.o. Rađen je 70-tih godina prošlog stoljeća i naknadno proširen. Postojeći vodoopskrbni sustav Gornjeg Vakufa-Uskoplja je pumpno – gravitacijski za visoku i srednju zonu i gravitacijski za nižu zonu. Postojeći kapacitet rezervoara (dvije komore po 1000 m³) zadovoljava potrebe potrošača, ali zbog velikih gubitaka u vodovodnoj mreži dolazi do nestanka vode za piće kao i do redukcije vode. Zbog velikih gubitaka u vodovodnoj mreži, zastarjelosti, neadekvatnog materijala od kojeg je izgrađen cjevovod, kao i profila cijevi, potrebno je izvršiti rekonstrukciju primarne vodovodne mreže.

5.10 Kanalizacijska mreža

Postojeća kanalizacija grada Gornjeg Vakufa-Uskoplja je razdjelnog tipa: fekalna i oborinska. Izuzetak je jedan dio kanala koji su mješoviti. Recipijenti su u oba slučaja rijeke Vrbas, Trnovača, Voljišnica, Kruščica, Bistrička rika, s tim da se oborinska kanalizacija rasterećuje i u kanal Paločki put, koji se ulijeva u rijeku Trnovaču, te u kanal Baricu koji se ulijeva u rijeku Vrbas. Starost oba sustava je više od 50 godina. U postojećem sustavu fekalne kanalizacije Gornjeg Vakufa-Uskoplja izrađeni su primarni fekalni vodovi uglavnom od azbest- cementnih cijevi, te jedan noviji dio od PVC cijevi. Dužina fekalnih primarnih vodova je oko 14 000 m, što ne zadovoljava potrebe grada. Oborinska je kanalizacija izrađena od azbest- cementnih i betonskih cijevi, a u upotrebi su i zidani kanali, kao i jednim dijelom otvoreni kanali (potoci). Dužina kolektora oborinske kanalizacije je oko 6 000 m, također ne zadovoljava potrebe grada. U naseljima pojedinih mjesnih zajednica fekalna kanalizacija je

urađena na način da su recipijenti lokalni potoci odnosno rijeke kao što su Trnovača, Voljišnica, Bistrička rika, Dobroška rika i sl., dok u pojedinim čak i prigradskim naseljima nije nikako urađena fekalna kanalizacija pri čemu su mještani prisiljeni raditi tzv. septičke jame, koje se zbog konfiguracije terena i velikih količina podzemnih voda vrlo brzo začepi i stvaraju velike probleme samim mještanima odnosno ugrožavaju živote i zdravlje ljudi i onečišćuju okolinu (naselja Paloč, Pajić Polje, Hrasnica, Ploča i dr.). Da bi se izvršila zaštita okoline kao i zaštita voda, te život i zdravlje ljudi, neophodno je izvršiti izgradnju glavnog fekalnog kolektora s pripadajućim prečistačima otpadnih voda (lokalni ili regionalni), koji bi prihvatio sve već urađene primarne i sekundarne vodove i novoplanirane fekalne vodove. Komunalna infrastruktura (vodovod, kanalizacija, kolektori ...) iziskuje temeljitu i generalnu rekonstrukciju uz prethodnu izradu projektnih dokumentacija za izgradnju, rekonstrukciju dotrajalih podzemnih instalacija (vodovod, fekalna kanalizacija, oborinska kanalizacija, rasvjeta i sl.). Oborinska je i fekalna odvodnja jednim dijelom razdjelna, dok je u većini slučajeva mješovita ili je nema nikako. Oborinska je kanlizacija izrađena od azbest-cementnih i betonskih cijevi, a u upotrebi su i zidani kanali odnosno betonski segmentni kanali, asfaltni rigoli i otvoreni kanali.

5.11 Ratom oštećeni objekti

Općina Gornji Vakuf – Uskoplje je imala preko 60% uništenog stambenog fonda. Sada ima na evidenciji oko 180 registriranih raseljenih i izbjeglih obitelji i oko 350 teže uništenih stambenih objekata. Može se reći kako je povratak raseljenih i izbjeglih lica, kao i obnova uništenog stambenog fonda, bila na sasvim zadovoljavajućoj razini. Na obnovi stambenih objekata, uz razne donatorske organizacije, i sve razine vlasti, povratnici su uspjeli obnoviti svoje objekte u nerijetkim slučajevima i vlastitim sredstvima. Što se tiče pomoći za obnovu stambenih jedinica, ona je trenutno više simbolična nego korisna za ove kategorije stanovništva, i u sljedećem će se razdoblju ovaj trend smanjenja pomoći za obnovu u ratu oštećenih stambenih jedinica nastaviti. Određeni je broj raseljenih lica i izbjeglica odlučio ostatu u zemljama u okruženju ili u susjednim općinama ili je promijenio mjesto boravka unutar Općine. Može se reći kako je ovaj proces povratka skoro završen i kako se u potpunosti izgubilo zanimanje raznih donatora za pomoć ovoj populaciji u obnovi.

5.12 Poslovna infrastruktura

Općina Gornji Vakuf-Uskoplje je u procesu izrade Analize o mogućnostima uspostave industrijskih zona u regiji Središnja BiH koja je rađena od strane REZ Regionalne razvojne agencije za regiju Središnja BiH indentificirala dva područja koja su predviđena u budućnosti kao industrijske zone u Općini i to su Industrijsko/poslovna zona Kamenica i Industrijsko/poslovna zona Batuški lug.

Industrijsko/poslovna zona Batuški lug²⁰

Tablica 15: Obilježja idustrijske zone Batuški lug

Karakteristike terena		
Topografija terena	Ravan, sa malim nagibom	
Postoji li opasnost od poplava	Ne	
Karakteristike tla	Stabilno	
Veličina i infrastruktura zone		
Površina zone	48,1 ha	
Broj objekata	6	
Prijedlog intervencija na objektima	Mogu se ekonomično renovirati	
Procjena ulaganja u objekte	N/a	
Procjenjena vrijednost zemljišta u zoni po m2	7 KM	
Postojanje slobodnih parcela za proširenje zone u slučaju potrebe	Da, 50 ha	
Postojanje građevinskih dozvola za objekte u IZ	Da	
- Postojanje urbanističkih planova za područje zone - Kako je područje zone označeno.	Da, a u izradi je i novi prostorni plan (trenutno je u formi nacrt)	
	Industrijska/poslovna zona	
Postojanje urbanističkih ograničenja	Ne	
Predviđena namjena objekata	Proizvodno poslovni objekti	
Tereti na imovinu (npr. hipoteka i sl.)	Ne	
Infrastruktura	Električna energija	Da
	Gas	Ne
	Voda (za piće, telm.)	Da
	Odvod otpadnih voda	Da
	Mogućnost odlaganaj čvrstog otpada	Da
	Telekomunikacijska infrastruktura	Da
	Transportna infrastruktura unutar zone	Da
Pravni status predložene IZ	50% javno; 50% privatno	

Smještena je na lokalitetu na kojem su bile smještene tvornice Yassa (sportska konfekcija) i Unis (UTL). Tvornica Unis ne radi, a vodi se kao imovina Rudnika ugljena Gračanica koje je javno preduzeće. Industrijska/poslovna zona opremljena je potrebnom infrastrukturom. Općina je u proteklom razdoblju radila na obnovi infrastrukture. Zona je 50% izgrađena. U zoni se nalaze tvrtke Rose Wood, Sarajkomerc, Vis konfekcija, Komerc Tri, Vranica, Vranicatrans prijevoz. Ima mogućnost širenja, a uz zonu ima i općinskog zemljišta.

Slika 18: Panoramski pogled na idustrijsku zonu Batuški lug

²⁰ Analiza o mogućnostima uspostave industrijskih zona u regiji Središnja BiH 2009.

Industrijsko/poslovna zona Kamenica²¹

Tablica 16: Obilježja idustrijske zone Kamenica

Karakteristike terena		
Topografija trena	Ravan, sa malim nagibom	
Postoji li opasnost od poplava	Da, djelimično desno od magistrale uz rijeku Vrbas	
Karakteristike tla	Stabilno	
Veličina i infrastruktura zone		
Površina zone	23 ha	
Broj objekata	10	
Prijedlog intervencija na objektima	Objekti u funkciji	
Procjena ulaganja u objekte	N/a	
Procjenjena vrijednost zemljišta u zoni po m2	14 KM	
Postojanje slobodnih parcela za proširenje zone u slučaju potrebe	Ne	
Postojanje građevinskih dozvola za objekte u IZ	Da	
- Postojanje urbanističkih planova za područje zone - Kako je područje zone označeno.	Da, a u izradi je i novi prostorni plan	
	Industrijska/poslovna zona	
Postojanje urbanističkih ograničenja	Ne	
Predviđena namjena objekata	Proizvodno poslovni objekti	
Tereti na imovinu (npr. hipoteka i sl.)	Ne	
Infrastruktura	Električna energija	Da
	Gas	Ne
	Voda (za piće, tehn.)	Da
	Odvod otpadnih voda	Da
	Mogućnost odlaganaj čvrstog otpada	Da
	Telekomunikacijska infrastruktura	Da
	Transportna infrastruktura unutar zone	Da
Pravni status predožene IZ	100% privatno	

Nalazi se s obje strane magistralnog puta M-16,2 između grada i naselja Trnovača, s desne strane puta uz rijeku Vrbas. U zoni se nalaze firme Vintex, TOM, Korak, Ingrup, Čiro promet i Paloč. Industrijska/poslovna zona je u 100% privatnom vlasništvu. Zona je opremljena potrebnom infrastrukturom. Više od 50% zone se koristi.

Slika 19: Panoramski pogled na idustrijsku zonu Kamenica

Osim navedenih planova za industrijske zone u općini ne postoji neki drugi oblik organizirane podrške razvoju

²¹ Analiza o mogućnostima uspostave industrijskih zona u regiji Središnja BiH 2009.

malim i srednjim poduzećima (incubator, poduzetnički centar, tehnološki centar i sl). Kao što je već spomenuto, u dosadašnjem je razvoju Općina samo indentificirala lokacije budućih industrijskih zona, ali nije razvila niti jedan oblik poslovne infrastrukture. Međutim, postojanje fondova za razvoj poslovne infrastrukture (Federalno ministarstvo, EU, itd.) otvara jednu mogućnost da Općina u nekoliko sljedećih godina predanim radom i zalaganjem dođe u situaciju da ima razvijenu infrastrukturu i definiranu ponudu za privlačenje investicija i razvoj poduzetništva. Usmjerenost BiH ka infrastrukturnom razvoju, i sudjelovanje u međuregionalnim infrastrukturnim projektima (Zapadni Balkan i zemlje Jugoistočne Europe), imat će pozitivan utjecaj i na općinu Gornji Vakuf - Uskoplje. Dostupnost fondova EU i ostalih donatora predstavljaju mogućnost za dodatni izvor financiranja projekata na području Općine. Država i Federacija BiH nisu još usvojile politiku regionalnog i lokalnog razvoja i u skladu s tim namijenila određena financijska sredstva za poticanje tog razvoja što je jedna od obveza u procesu približavanja BiH ka Europskoj uniji.

5.13 Financijske institucije

Tablica 17: Financijske institucije

Naziv	Vrsta institucije	Organizacijska jedinica
SPARKASSE BANK D.D. SARAJEVO	Banka	Poslovnica-Agencija
HYPO ALPE-ADRIA-BANK D.D. MOSTAR	Banka	Poslovnica-Agencija
UNICREDIT BANKA D.D. MOSTAR	Banka	Poslovnica-Agencija
PRIVREDNA BANKA SARAJEVO D.D. SARAJEVO	Banka	Ispostava-Ekspozitura
LOK SARAJEVO	Mikrokreditna organizacija	Ured

5.14 Prostorni plan općine Gornji Vakuf-Uskoplje

Prostorni plan uređenja Općine Gornji Vakuf-Uskoplje utvrđuje uvjete za dugoročno uređenje područja Općine, prikladno korištenje, namjenu, oblikovanje, obnovu i sanaciju građevinskog i drugog zemljišta, zaštitu okoline, te posebno zaštitu kulturne baštine i vrijednih dijelova prirode i krajolika. Osnovni je cilj prostornog uređenja interaktivnim prostornim planiranjem i procjenom mogućih utjecaja ostvariti ravnomjeran prostorni razvoj usklađen s gospodarskim, društvenim i okolišnim polazištima. Izrada prostornog plana Općine povjerena je u skladu s javnim natječajem tvrtki ECO-PLAN Mostar. Nacrt prostornog plana usvojen je na sjednici Općinskog vijeća u listopadu 2009. Očekuje se kako će prostorni plan biti usvojen tijekom 2010. godine. Iako je prostorni plan usvojen samo u nacrtu, općinska služba za planiranje nastoji maksimalno uskladiti svoje aktivnosti u skladu s nacrtom prostornog plana kao dokumentom koji daje opće smjernice za planiranje.

6. EKONOMIJA OPĆINE²²

6.1 Privreda

Prije 20-tak godina Gornji Vakuf-Uskoplje je spadao u red srednje razvijenih općina. Na području je općine bilo zaposleno oko 5.300 djelatnika, od toga oko 4.000 u privredi, a s 1987 osoba koje su bile na «privremenom» radu u inozemstvu Općina je bila na 5 mjestu po udjelu ove populacije u ukupnom stanovništvu općine u BiH. Najviše je zaposlenih u privredi bilo u sljedećim oblastima:

- Metaloprerađivačka oko 1000
- Drvoprerađivačka oko 1000
- Tekstilna oko 600
- Rudarstvo oko 600
- Šumarstvo oko 100
- Trgovine 250
- Komunalne usluge oko 50

U oblasti obrtništva bilo je zaposleno oko 50 djelatnika i to prije svega u proizvodnji ručnih mlinova, kovačkih poslova, mutabdžije i dr. Značajan je broj zaposlenih radio u određenim radionicama kao što su: pekarske, mesarske, frizerske, postolarske, urarske, zlatarske i dr. Posebno treba naglasiti da smo imali, a i danas imamo veliki broj ugostiteljskih objekata kao što su kafići i kavane. Privredu se općine Gornji Vakuf - Uskoplje donedavno promatralo po strukturi vlasništva i dijelilo se na poduzeća koja se još uvijek nalaze u državnom vlasništvu, poduzeća koja su privatizirana, kao i novoosnovana poduzeća.

Privreda je Gornjeg Vakufa-Uskoplja u razdoblju od 1992. do 1996. bila uništena u potpunosti. Slab model privatizacije i spor razvoj u poslijeratnim godinama doveo je do odljeva kadrova tehničke struke iz Općine. Također, veliki se broj studenata koji završe fakultete u Sarajevu, Zagrebu, Mostaru, Zenici itd. , zbog nemogućnosti pronalaska zaposlenja, ne vrati u Općinu.

Danas već možemo reći kako je većina poduzeća, koja su bila u državnom vlasništvu, kroz proces privatizacije, promijenila vlasničku strukturu, odnosno većim dijelom postala vlasništvo privatnog sektora. Od poduzeća veće vrijednosti, proces privatizacije nije okončan u Tvornici namještaja Trnovača, premda je njen veći dio prešao u privatno vlasništvo. Također, Tvornica ležajeva nije privatizirana, ali kako je u vlasništvo Rudnika Gračanica podliježe nadležnosti federalnog nivoa. Iz podataka Zavoda za mirovinsko - invalidsko osiguranje,

Slika 20: Dio proizvoda "TOM-a"

²² Podaci općinske službe

može se vidjeti stanje zaposelnosti u općini Gornji Vakuf - Uskoplje. Većina je tvrtki u Općini nabavila svoju opremu prije trideset, pa i više, godina, i dobar dio njihove opreme tehnički je zastario. Ta se zastarjelost pokazuje u nižoj kvaliteti i ekonomičnosti proizvodnje.

Iz podataka kojima raspolaže Zavod za MIO/PIO, može se vidjeti stanje zaposlenosti na prostoru naše općine. S podacima od dana 31.8.2009.godine, na Zavodu za MIO/PIO se vodi ukupno 2.271 osoba. Ako to pogledamo po sektorima, onda to danas izgleda ovako:

• Metaloprerađivačka	355
• Drvoprerađivačka	181
• Tekstilna	94
• Rudarstvo	205
• Šumarstvo	75
• Trgovine	183
• Komunalne usluge	25
• Poljoprivreda	33
• Javna uprava	115
• Školstvo	259
• Zdravstvo	83
• Telekomunikacije	25
• Promet	22

Većina ovih osoba je bila zaposlena u jednom od 175 poduzeća koliko ih je registrirano na području Općine u 2008. godini.

Značajan segment u gospodarstvu ove općine predstavlja dio gospodarstva koji se odnosi na samostalne i obrtničke radionice. U Službi za gospodarstvo, financije i stradalnike rata, prema službenoj evidenciji imamo sljedeće registrirane radionice – obrte, sa stanjem iz 2008. godine:

Slika 21: Dio pogona "Rose Wood-a"

• ugostiteljske.....	96
• trgovačke	108
• obrtničke	147

Većina ovih prijavljenih radionica – obrta ima prijavljenu po jednu osobu - nositelja rješenja, ili eventualno dvije osobe (još jednu osobu po ugovoru o djelu). Prema našoj procjeni, na prostoru ove općine u pravnim i privatnim subjektima radi od 200 do 300 neprijavljenih djelatnika, odnosno još postoji rad na crno.

Ovaj problem poznat je Federalnim i Kantonalnim tijelima uprave, inspekcijama, koje stalno provode mjere i aktivnosti s ciljem sprječavanja rada na crno. I dalje je u praksi prisutno, pogotovu u privatnom sektoru, zapošljavanje bez javnih natječaja. Također su uvjeti rada kod

današnjih poduzetnika na jednoj nezavidnoj razini u pogledu ostvarivanja prava iz radnog odnosa, kroz radno vrijeme, korištenje godišnjeg odmora i ostalih uvjeta rada. Nažalost, visok stupanj nezaposlenosti, kroz veliku ponudu radne snage, je činjenica koju današnji privatni poduzetnici u većini slučajeva koriste za svoj odnos prema zaposlenima.

Još uvijek se veliki broj stanovnika općine Gornji Vakuf - Uskoplje nalazi u inozemstvu. Ovi građani održavaju jake veze s rodnim krajem. Određen broj tih građana je na značajnim i utjecajnim pozicijama u svojim državama ili su postali poduzetnici i uspješni ljudi.

6.2 Poljoprivreda

Poljoprivreda i stočarstvo čine značajan segment u privredi naše općine i pružaju mogućnost za angažiranje u ovoj oblasti većeg broja nezaposlenih. Primjena IFAD-ova projekta «Razvoj stočarstva i ruralnog financiranja» započetog u travnju 2003. godine, kojeg su činile četiri komponente: razvoj stočarske proizvodnje, razvoj malih i srednjih poduzeća, razvoj i stvaranje štedno-kreditnih asocijacija i razvoj ruralne infrastrukture predstavlja značajan segment u gospodarstvu ove općine, čime su u mnogočemu poboljšani uvjeti za razvoj ove grane gospodarstva.

U prethodnih nekoliko godina, na prostoru Općine izgrađeni su značajni kapaciteti i stvorena dobra osnova za dalji razvoj poljoprivrede i stočarstva. Stočni je fond značajno obnovljen, porastao je broj grla goveda i ovaca. Općina Gornji Vakuf-Uskoplje ima velike mogućnosti i prirodne uvjete za brži razvoj stočarstva. Izgradnjom mljekare «AGROCENTAR» u Pajić Polju, s kapacitetom proizvodnje od 10.000 – 12.000 litara dnevno, i preradom mlijeka i mliječnih proizvoda, stvorene su pretpostavke za daljnji razvoj farmerstva.

Slika 22: Mladi zasad maline

Poduzeće «FLORES» predstavlja značajan kapacitet u otkupu ljekovitog bilja kao i otkupu proizvedenih krastavaca na području naše općine. Početkom mjeseca ožujka svake se godine u Gornjem Vakufu-Uskoplju održava manifestacija „DANI ORGANSKE PROIZVODNJE“, na kojoj smo od predstavnika poduzeća „FLORES“ dobili garanciju otkupa neograničenih količina krastavca proizvedenog na prostoru naše općine u 2009. godini, što u stvari predstavlja najveći strah kod onih koji su u dvojbi hoće li što proizvoditi ili ne, odnosno postoji li garancija za plasman, a to je ovom prigodom riješeno. Također je za ovu godinu, preko otkupne postaje „Rubus“ sa sjedištem u Voljevcu zagarantiran otkup heljde zasijane na 200 duluma(200 000 četvornih metara) zemljišta na području naše općine.

Osim toga, poznato je da su planine Vranica i Raduša bogate ljekobiljem (brusnica, srčanik, borovnica) i šumskim plodovima što predstavlja značajan prirodan resurs. Nažalost, ovaj razvoj još nije adekvatan i ne zadovoljava nivo koji bi trebao biti prisutan Općini.

6.2.1. Prinos žita

Tablica 18: Ostvarenje prinosa žita u općini Gornji Vakuf - Uskoplje u tonama

Pšenica		Raž		Ječam		Zob		Kukuruz za zrno		Kukuruz za krmu	
T	t/ha	t	t/ha	t	t/ha	t	t/ha	t	t/ha	t	t/ha
754	2,6	100	2,5	473	2,7	75	2,5	38	2,5	900	18,0

Zastupljenost oranica za žito predstavlja 1,16% (555 ha) od ukupne površine oranica općina SBK (48.143 ha). Uspoređivanjem proizvodnje žita općine Gornji Vakuf - Uskoplje s općinama u SBK, može se zaključiti kako općina Gornji Vakuf - Uskoplje sudjeluje u ukupnoj proizvodnji kantona u sljedećim postotku:

- pšenica 15,00%
- raž 8,90 %
- ječam 21,00%
- zob 8,50%
- kukuruz za zrno 2,80 %
- kukuruz za krmu 17,00 %

Od svih vrsta žita primjetno je kako općina Gornji Vakuf - Uskoplje značajno sudjeluje u ukupnoj proizvodnji kantona pšenice s 15,00 %, ječma 21,00 % i kukuruza za krmu 17,00%.

6.2.2. Prinos povrća važnijih kultura

Tablica 19: Površine i doprinos povrća važnijih kultura na području općine Gornji Vakuf - Uskoplje

Krompir			Grah			Luk crni			Kupus i kelj		
ha	Ukupno t	t/ha	ha	Ukupno t	t/ha	ha	Ukupno t	t/ha	ha	Ukupno t	t/ha
750	4.500	6,0	7	7	1,0	7	56	8,0	150	2.250	15,0

Zastupljenost pod povrćem predstavlja 18,50 % (914 ha) od ukupne površine pod povrćem na području SBK-a (4.951 ha). Uspoređivanjem proizvodnje povrća općine Gornji Vakuf - Uskoplje s općinama u SBK, može se zaključiti kako općina Gornji Vakuf - Uskoplje sudjeluje u ukupnoj proizvodnji kantona u sljedećem postotku:

- krumpir 21,50 %
- grah 1,20 %
- crveni luk 2,30 %
- kupus i kelj 24,50 %

Od svih povrtnih kultura primjetno je kako općina Gornji Vakuf - Uskoplje značajno sudjeluje u ukupnoj proizvodnji kantona krumpirom (21,50%) i kupusom (24,50%).²³

²³ Program razvoja poljoprivrede Srednjobosanskog kantona za razdoblje 2009.-2016., Institut za poljoprivredu, 2008. godina

6.2.3. Brojno stanje stoke, peradi, pčela

Tablica 20: Brojno stanje stoke, peradi, pčela na području općine Gornji Vakuf - Uskoplje

Goveda		Ovce		Svinje		Perad	Košnice pčela
Ukupno	Krave i steone junice	Ukupno	Plotkinje	Ukupno	Krmače i nazimice		
2.713	1.899	8.959	7.167	840	526	-	620

Uspoređivanjem stanja stoke, peradi i pčela općine Gornji Vakuf-Uskoplje s općinama u SBK, može se zaključiti kako općina Gornji Vakuf-Uskoplje sudjeluje u ukupnom broju stoke kantona u sljedećem postotku:

- goveda 6,60 %
- ovce 11,20 %
- svinje 7,00 %
- perad -
- košnice pčela 10,70 %

Prema pokazateljima iz pregleda primjetno je kako općina Gornji Vakuf-Uskoplje značajnije sudjeluje u ukupnom broju ovaca i košnica pčela.

6.2.4. Organska proizvodnja

Razvoj organske proizvodnje u Općini je u porastu. U posljednjih je nekoliko godina područje općine Gornji Vakuf-Uskoplje prepoznato kao pogodno tlo za uzgoj i razvoj organske proizvodnje. Područje općine obiluje izuzetnim prirodnim resursima, bogastvom šumskih plodova, ljekovitog bilja kao i geostrateškim položajem za razvoj organske proizvodnje. Područje Vranice gledano sa stajališta geografskog položaja te izobilja šumskih plodova smatra se kao jedno od većih nalazišta borovnice, brusnice. Na području općine dulje vrijeme egzistiraju otkupne stanice koje imaju certifikate za organsku proizvodnju, ali njihov je kapacitet nedovoljan za prihvaćanje svih obranih plodova i bilja s područja Općine. Općina Gornji Vakuf-Uskoplje je prepoznala važnost organske proizvodnje te uvrstila ovaj vid

proizvodnje u strateški cilj razvoja Općine u sektoru poljoprivrede. Također je Općina prepoznala važnost promoviranja organske proizvodnje te podržala projekt Dani organske proizvodnje kojeg implementira Asocijacija organskih proizvođača ljekovitog bilja i jagodičastog voća Srednjobosanskog kantona. Postojanje poticaja od strane Srednjobosanskog kantona i Federacije kao i zainteresiranost ulagača čine ovu granu poljoprivrede pogodnom za razvoj u Općini u sljedećem razdoblju.

Slika 23: Primjer visoko produktivnog pčelinjaka

6.2.5. Kapaciteti u poljoprivrednoj proizvodnji

Tablica 21: Kapaciteti u poljoprivrednoj proizvodnji

Kapaciteti	1991. godina	2008. godina
Broj poljoprivrednih domaćinstava	800	1.300
Broj traktora	450	290
Broj traktorskih priključaka	410	260
Broj motokultivatora	380	310
Broj priključaka za motokultivator	350	290
Broj travokosačica	90	80
Broj žitnih kombajna	5	7
Broj laktofriza za mlijeko	3	15
Broj magacina za otkup i snabdijevanje	4	3
Broj poljoprivrednih apoteka	2	4
Klaonice za krupnu i sitnu stoku u t/8 časova	3	4

6.3 Turizam

Zbog svog geografskog položaja i klimatskih obilježja (nadmorska visina općine je od 650 do 2112m), Gornji Vakuf-Uskoplje ima sve predispozicije za razvoj turizma.

Planine Vranica i Raduša oduvijek su privlačile planinare ne samo iz ovih krajeva, nego i s prostora bivše Jugoslavije. (Obilježene su planinarske staze na Vranici. Svake se godine održava tradicionalna planinarska manifestacija Pohod na Vranicu u organizaciji Planinarskog društva “Goran” i Dani Vranice u organizaciji Planinarskog društva „Raduša“.) Zbog svoje bogate flore i faune pružaju idealne mogućnosti za lov, ljetni i zimski turizam. Na lokalitetu Smrdivode-dijelu planine Vranice ispod Rosinja na visini od 1680 m, nalazi se Planinarski dom “Rosinj” u vlasništvu Planinarskog društva “Goran”, smještajnog kapaciteta za 50 osoba. Pored ovog doma tu su još planinarski domovi na Zekinoj grudi na visini 1356 m, smještajnog kapaciteta 20 osoba i ‘Radovina’ na visini 1490 m, smještajnog kapaciteta do 50 osoba. Na planini Raduša u tijeku je izgradnja skijališta s dvije staze– prva je staza u dužini oko 800 m u potpunosti završena, a druga u dužini 1200 m bit će završena u ovoj godini, kao i ostali

Slika 24: Ždrimački slap

sadržaji (žičara, restoran i dr.). U općini se nalaze i dva motela: motel "Raduša" i motel "Saraj-komerc" koji je privremeno zatvoren, te SRC „Zlatna dolina“. SRC „Zlatna dolina“ smješten je u podnožju planine Vranica, na 860 m n/v, sa ribnjakom, bazenom i sportskim terenima. Na bazi punog pansiona nudi smještaj za 20 osoba.

Poznata izletišta u blizini Gornjeg Vakufa-Uskoplja su: Ždrimačka jezera u čijoj se blizini nalazi prekrasan slap, Bistrička rika (čuveno ribogojilište), planine Vranica i Raduša. Općina Gornji Vakuf-Uskoplje se nalazi na izvorištu šest rijeka: Vrbasa, Bistričke rike, Trnovače, Kruščice, Voljišnice i Dobriške rike koje su idealne za ribolov jer su bogate potočnom pastrvom i lipljanom. Osim toga, s druge strane planine Vranice prema Fojnici, nalazi se Prokoško jezero koje nije samo poznato po ljepoti već i po endemičnom vodozemcu tritonu. U Gornjem Vakufu - Uskoplju nalazi se povijesni spomenik Sahat - kula, koji je proglašen nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine 2008. godine.

Slika 25: Planinarski dom "Rosinj"

Slika 26: Sahat kula

Slika 27: Skijalište na Raduši

Slika 28: Motel „Raduša“

Slika 29: SRC "Zlatna dolina"

6.4 Bruto društveni proizvod (BDP)

Bruto društveni proizvod (BDP) je za nivo Općine najvažniji ekonomski pokazatelj. Međutim, Federalni zavod za statistiku još je 2004. godine prestao objavljivati podatke po općinama za ovaj indikator. Isto vrijedi i za podatke o broju i poslovanju poslovnih subjekata. Imajući u vidu gore navedeno, a cijeneći potrebu za pružanjem barem orijentacijske slike vrijednosti i pozicije koju Općina ima, izračunat je bruto-društveni proizvod za općinu po pojednostavljenoj metodi na temelju jedino raspoloživih podataka.

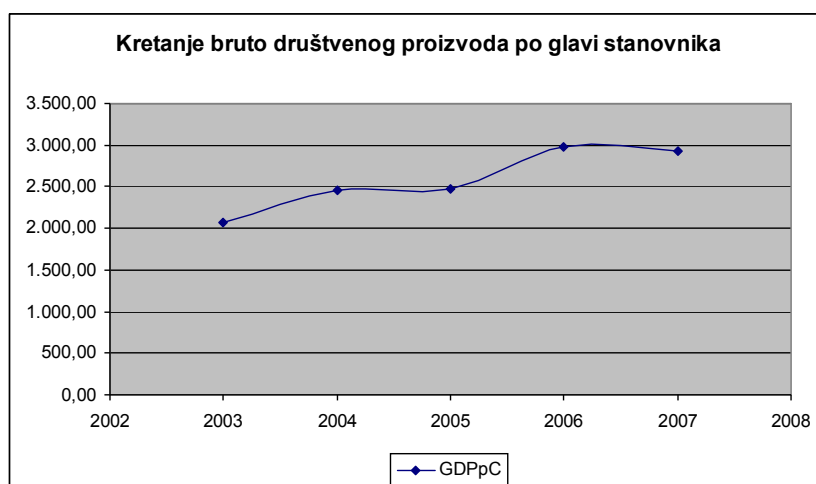
Statistički zavodi FBiH i RS izračunavaju BDP za entitetski nivo u relacijama s podacima o proizvodnji, međufaznoj potrošnji, dodanoj vrijednosti (osnovne cijene) i porezima na proizvode i subvencijama. BDP po stanovniku (GDP per capita), izračunat za entitetski nivo na temelju gore navedenih podataka, još uvijek je neprecizan zbog nedostupnosti valjanih podataka o broju stanovnika, koji je nakon 1991. godine stalno utemeljen na procjenama. Dakle, jedini raspoloživi i verificirani podaci za općinski nivo su podaci o (procijenjenom) broju stanovnika, te podaci o broju zaposlenih i njihovim neto plaćama. Za potrebe ovako pojednostavljene metodologije izračuna BDP po stanovniku, odabrana je vrijednost koja se dobije množenjem broja zaposlenih i broja stanovnika entiteta (Federacije i RS). Ta vrijednost sudjeluje u određenom postotku ukupne vrijednosti bruto društvenog proizvoda entiteta. Po takvoj metodologiji izračunata je *orijentacijska* vrijednost BDP po stanovniku općine.

Gornji Vakuf - Uskoplje: BDP (BNP) i BDP per capita

Tablica 22: GDP i GDP Per Capita

Godina	PBZ	PNP (KM)	GDP (KM)	Stanovnika	GDPpC (KM)
2003.	2.253	415,72	41.374.990,14	19.999	2.068,85
2004.	2.339	456,23	49.362.768,09	20.096	2.456,35
2005.	2.366	433,90	48.120.031,80	19.459	2.472,89
2006.	2.490	483,20	57.944.257,74	19.506	2.970,59
2007.	2.108	539,12	56.991.272,94	19.513	2.920,68

PBZ = Prosječan broj zaposlenih; PNP = Prosječna neto plaća

Slika 30: Grafički prikaz kretanja bruto društvenog proizvoda po glavi stanovnika

B. RAZVOJNA VIZIJA OPĆINE

Razvojnomo se vizijom Općine Gornji Vakuf-Uskoplje utvrđuje okvir i smjernice budućeg razvoja općine. Socioekonomskom analizom detaljno su razrađeni svi značajniji pokazatelji ekonomskog razvoja koji će se u nastavku razmotriti u kontekstu razvojnih mogućnosti i prijetnji. U tom smislu slijedi razrađena SWOT analiza, odnosno analiza razvojnih snaga, slabosti, mogućnosti i prijetnji nakon čega slijedi razvojna vizija Općine s odgovarajućim strateškim smjerovima, programima i projektima.

1. SWOT ANALIZA

Analiza razvojnih snaga, slabosti, mogućnosti i prijetnji (SWOT) instrument je identifikacije ključnih razvojnih snaga i slabosti te njihovog smještanja u kontekstu stanja i trendova u širem okruženju (SEA). Kao takva ona predstavlja ključni prijelaz od osnovne analize ka razmišljanju o budućim smjerovima razvoja, odnosno određivanja razvojne vizije, strateških smjerova, prioriteta te mjera i projekata.

SNAGE	SLABOSTI
- Visok postotak radno sposobnog stanovništva u oblasti metalne i drvne industrije - Visok postotak studenata u populaciji općine - Razgranata putna mreža lokalnih i regionalnih prometnica - Postojanje poznatih količina i kvaliteta lignita, kvarcita i gipsa - Geografski položaj - Postojanje NVO sektora - Odnos lokalne uprave i građana - Prostorni plan	- Neistraženost količina i kvaliteta granita - Tehnička neopremljenost, zastarjelost opreme - Nedostatak kulturno- sportskih objekata - Nedostatak administrativnog centra (općinska zgrada) - Komunalna infrastruktura (vodovod, kanalizacija, kolektori ..) - Nedostatak intenzivne poljoprivredne proizvodnje i prerađivačkih kapaciteta - Loše stanje gradske putne mreže i regionalnog puta R 439 - Vertikalna i horizontalna putna signalizacija - Zagađenost i niska svijest o zaštiti životne sredine - Nepostojanje poslovne infrastrukture (industrijske zone, inkubatori, centri za izvrsnost) - Nepostojanje centara (programa) za prekvalifikaciju i dokvalifikaciju - Gradska obilaznica

MOGUĆNOSTI - Promjena kategorizacije regionalnog puta R 439 u magistralni put - Neistražena količina i kvaliteta granita - Postojanje velikog postotka građana općine u inozemstvu - Dostupnost fondova za razvoj poslovne infrastrukture (Federalno ministarstvo, Kanton) - Dostupnost fondova EU i ostalih donatora - Postojanje ulagača za zimski turizam - Postojanje ulagača za iskorištavanje obnovljivih izvora energije (energetski potencijal) - Ulaganja i poticaji za organsku proizvodnju	PRIJETNJE - Bijela kuga - Složenost obrazovnog sustava - Nedostatak financijskih sredstava za poticanje lokalnog razvoja - Prometna izolacija - Politička nestabilnost - Ekonomska kriza - Povremene poplave uslijed elementarnih nepogoda
---	--

2. VIZIJA I STRATEŠKI SMJEROVI

2.1 Vizija

Vizija se općine odnosi na poželjnu sliku u budućnosti koja mora biti realna, vjerodostojna, a istovremeno i privlačna. Fleksibilnost utvrđene vizije ogleda se i u tome što se ista često formulira kao vrsta imidža, omogućujući na taj način odgovarajuće promjene ovisno o potrebama. Oblikovanje vizije polazi od utvrđivanja postojećeg stanja provođenjem osnovne analize. Jednom utvrđena vizija predstavlja podlogu za razradu strateških smjernica razvoja te konkretnu razradu strategije u obliku programa i projekata

Razvojnom vizijom općine Gornji Vakuf-Uskoplje opisuje se željeno stanje kojem općina dugoročno teži. Vizija općine Gornji Vakuf-Uskoplje utvrđena je kreativnim promišljanjem o budućem stanju na temelju postojećih resursa općine indentificiranih detaljnom analizom.

Razvojna vizija općine Gornji Vakuf-Uskoplje glasi:

Općina Gornji Vakuf-Uskoplje će biti privredno središte, koje povezuje kontinentalni dio s mediteranskim dijelom BiH i priobalnim dijelom Hrvatske, s razvijenom ekološkom sviješću i intezivnom organskom poljoprivrednom proizvodnjom, turizmom, razvijenim ljudskim resursima, te će predstavljati ugodnu sredinu za poslovanje, život i rad s visokim stupnjem iskorištenosti obnovljivih izvora energije i prirodnih resursa.

2.2 Strateški smjerovi

Strateški smjerovi općine Gornji Vakuf-Uskoplje svoje polazište pronalaze u definiranoj viziji koju dalje razrađuju u pogledu njezinog ostvarenja.

Strateški ciljevi općine Gornji Vakuf-Uskoplje su:

1. Poboljšanje ekonomskog razvoja
2. Razvoj infrastrukture
3. Zaštita okoliša i životne sredine
4. Unapređenje ljudskih resursa
5. Razvoj sporta i kulture te unapređenje zdravstvene i socijalne zaštite
6. Uspostava djelotvorne i otvorene lokalne administracije

2.2.1 Strateški smjer 1: Poboljšanje ekonomskog razvoja

Poboljšanje ekonomskog razvoja, kao prvi strateški smjer, ostvaruje se kroz četiri zadana podsmjera i 25 projekata.

Prvi strateški podsmjer je unapređenje poljoprivredne proizvodnje s naglaskom na organsku proizvodnju.

Drugi strateški podsmjer je razvoj turizma.

Treći strateški podsmjer razvoj proizvodnog poduzetništva.

Četvrti strateški podsmjer korištenje obnovljivih izvora energije.

S1.1.	<i>Unapređenje poljoprivredne proizvodnje s naglaskom na organsku proizvodnju</i>
S1.1.1.	Izrada plana razvoja poljoprivredne proizvodnje
S1.1.2.	Uspostava sustava poticaja za poljoprivrednu proizvodnju
S1.1.3.	Edukacija u organskoj i konvencionalnoj poljoprivrednoj proizvodnji kroz organizaciju seminara, treninga i okruglih stolova
S1.1.4.	Promocija organske proizvodnje kroz organizaciju sajмова i podršku sudjelovanja na sajmovima
S1.1.5.	Brendiranje i konfekcioniranje poljoprivrednih proizvoda
S1.1.6.	Zaštita autohtonih pasmina, sorti i vrsta (tetrijeb, divokoza, potočna pastrva, lipljen, rak, vranička brusnica, borovnica, srčanik, Triton)
S1.1.7.	Jačanje službe za poljoprivredu u općini
S1.1.8.	Aktiviranje i rekonstrukcija stočne pijace
S1.1.9.	Izgradnja gradske zelene pijace- tržnice
S1.1.10.	Otkup i prerada ljekobilja, šumskih plodova i voća
S1.1.11.	Otkup i prerada kupusa i krastavaca
S1.1.12.	Uređenje zemljišnih evidencija kroz uspostavu katastra nekretnina (nakon donošenja Zakona o katastru)
S1.2.	<i>Razvoj turizma</i>
S1.2.1.	Izrada plana razvoja turizma
S1.2.2.	Promocija turizma i turističkih destinacija u općini
S1.2.3.	Donošenje regulacijskih planova za sportsko/turističke centre
S1.2.4.	Definiranje olakšica pri izgradnji objekata/infrastrukture u turizmu
S1.2.5.	Stvaranje uvjeta za razvoj lovnog i ribolovnog turizma
S1.2.6.	Stvaranje uvjeta za razvoj speleološkog turizma
S1.3.	<i>Razvoj proizvodnog poduzetništva</i>
S1.3.1.	Uspostava i razvoj industrijskih zona
S1.3.2.	Uspostava odjela za lokalni razvoj
S1.3.3.	Stvaranje sustava poticaja za razvoj poduzetništva
S1.3.4.	Izrada analize/studije o mogućim novim granama u proizvodnji na području općine i uspostava sustava poticaja za otvaranje novih grana proizvodnje
S1.4.	<i>Korištenje obnovljivih izvora energije</i>
S1.4.1.	Izrada studije iskorištenja vodnog potencijala
S1.4.2.	Izrada studije iskoristivosti vjetro potencijala
S1.4.3.	Jačanje svijesti građana o prednostima i neškodljivosti iskorištavanja obnovljivih izvora energije

2.2.2. Strateški smjer 2. Razvoj infrastrukture

Razvoj infrastrukture, kao drugi strateški smjer, ostvaruje se kroz dva zadana podsmjera i 15 projekata.

Prvi strateški podsmjer je razvoj prometne infrastrukture.

Drugi strateški podsmjer je razvoj komunalne infrastrukture.

S2.1.	Razvoj prometne infrastrukture
S2.1.1.	Asfaltiranje i rekonstrukcija gradskih ulica
S2.1.2.	Uređenje gradskog raskrižja M 16.2 – R 439
S2.1.3.	Asfaltiranje lokalnih puteva oko 20KM
S2.1.4.	Nastavak izgradnje pločnika uz magistralnu cestu u naseljenim mjestima
S2.1.5.	Postavljanje vertikalne signalizacije na asfaltirane lokalne puteve
S2.1.6.	Prekategorizacija R 439 u magistralni i Dobrošin-Mejnik u regionalni
S2.2.	Razvoj komunalne infrastrukture
S2.2.1.	Izrada projektne dokumentacije za vodovodnu/kanalizacijsku mrežu u naseljenim mjestima
S2.2.2.	Rekonstrukcija primarne gradske vodovodne/kanalizacijske mreže
S2.2.3.	Izgradnja/rekonstrukcija vodovodne/kanalizacijske mreže u naseljenim mjestima
S2.2.4.	Uspostava katastra lokalnih izvorišta i vodovoda i njihova zaštita
S2.2.5.	Izgradnja regulacije korita rijeke Vrbas u gradskom dijelu
S2.2.6.	Čišćenje korita rijeka i izgradnja obrambenih nasipa na kritičnim mjestima podložnim poplavama i zaustavljanje bespravne gradnje u vodozaštitnom pojasu
S2.2.7.	Saniranje postojeće deponije i ostalih divljih deponija te utvrđivanje lokacije za novi gradski deponij
S2.2.8.	Izrada analize o izgradnji gradske toplane
S2.2.9.	Ulična rasvjeta u naseljenim mjestima

2.2.3. Strateški smjer 3. Zaštita okoline i životne sredine

Zaštita okoline i životne sredine, kao treći strateški smjer, ostvaruje se kroz 7 projekata.

S3.1.	Zaštita okoline i životne sredine
S3.1.1.	Izrada lokalnog ekološkog akcijskog plana LEAP-a
S3.1.2.	Edukacija mladih u obrazovnim institucijama o važnosti životne sredine
S3.1.3.	Zaštita Ždrimačkih jezera
S3.1.4.	Zaštita Ždrimačkih slapova
S3.1.5.	Zaštita Raduškog jezera
S3.1.6.	Zaštita rijeke Krušćice kao mrijestilišta i izvora pitke vode
S3.1.7.	Uređenje i održavanje zelenih površina (šetališta, parkova) u gradu

2.2.4. Strateški smjer 4. Unapređenje ljudskih resursa

Unapređenje ljudskih resursa, kao četvrti strateški smjer, ostvaruje se kroz 5 projekata.

S4.1	Unapređenje ljudskih resursa
S4.1.1.	Razvoj programa za prekvalifikaciju i dokvalifikaciju u oblasti metalne, drvoprerađivačke industrije za rad na suvremenim mašinama (CNC, i sl) u suradnji sa zavodom za zapošljavanje i gospodarstvom
S4.1.2.	Unapređenje sustava obrazovanja u skladu sa potrebama tržišta
S4.1.3.	Uspostavljanje sustava financijske podrške za stipendiranje studenata i srednjoškolaca s posebnom naglaskom na deficitarna zanimanja
S4.1.4.	Unapređenje predškolskog obrazovanja kroz stavljanje u funkciju JU Dječiji vrtić „Zvončić“
S4.1.5.	Sanacija i modernizacija škola u skladu sa financijskim mogućnostima općine

2.2.5 Strateški smjer 5. Razvoj sporta i kulture te unapređenje zdravstvene i socijalne zaštite

Razvoj sporta i kulture te unapređenje zdravstvene i socijalne zaštite, kao peti strateški smjer, ostvaruje se kroz tri zadana podsmjera i 14 projekata.

Prvi strateški podsmjer je razvoj sporta i sportske infrastrukture.

Drugi strateški podsmjer je razvoj kulture i objekata kulture.

Treći strateški podsmjer je unapređenje zdravstvene i socijalne zaštite.

S5.1.	Razvoj sporta i sportske infrastrukture
S5.1.1.	Osnivanje sportskog saveza
S5.1.2.	Potpora za rad i razvoj sportskih društava
S5.1.3.	Popularizacija sporta i podizanja sportske kulture kod građana
S5.1.4.	Dovršetak izgradnje sportske dvorane
S5.1.5.	Izgradnja novih sportskih objekata
S5.1.6.	Razvoj/obuka stručnog kadra
S5.2	Razvoj kulture i objekata kulture
S5.2.1.	Potpora radu kulturnih društava
S5.2.2.	Oživljavanje rada gradske knjižnice
S5.2.3.	Obilježavanje datuma značajnih za općinu
S5.2.4.	Osnivanje radio postaje
S5.2.5.	Sanacija kulturno povijesnih spomenika u skladu sa finansijskim mogućnostima općine
S5.3	Unapređenje zdravstvene i socijalne zaštite
S5.3.1.	Podrška razvoju područnih ambulanti (Voljevac, Voljice, P.Polje)
S5.3.2.	Uspostava sustava podrške socijalno ugroženim kategorijama stanovništva
S5.3.3.	Stvaranje pretpostavki (infrastrukturnih, prostornih) za izgradnju objekata ustanova socijalne zaštite (unapređenje programa i infrastrukture za socijalnu zaštitu)

2.2.6. Strateški smjer 6. Uspostava djelotvorne i otvorene lokalne administracije

Uspostava djelotvorne i otvorene lokalne administracije, kao šesti strateški smjer, ostvaruje se kroz 7 projekata.

S6.1	Uspostava djelotvorne i otvorene lokalne administracije
S6.1.1	Reorganizacija postojećih službi u cilju efikasnosti
S6.1.2	Završetak nove zgrade općine
S6.1.3	Uspostava šalter dvorane
S6.1.4	Uvođenje e-vlada – izvodi iz matičnih knjiga (rodni list, državljanstvo, i sl.)
S6.1.5	Unapređenje informisanosti građana i analiza prijedloga građana
S6.1.6	Uspostavljanje partnerstva između lokalne uprave i građana
S6.1.7	Modernizacija infrastrukture i opreme

C. AKCIJSKI PLAN ZA 2011. GODINU

1. LISTA PROGRAMA I PROJEKATA

Prijedlog akcijskog plana za 2011. godinu sadrži 33 programa, projekt i mjere koje je neophodno provesti s ciljem rješavanja identificiranih problema. Provedba plana odnosi se na posljednji kvartal 2010. i cijelu 2011. godinu. Plan se dijelom oslanja na općinski proračun, a dijelom na sudjelovanje i financijsku potporu partnera, viših razina vlasti, međunarodnih organizacija i donatora.

Prije isteka 2011. godine i usvajanja proračuna za sljedeću, 2012., godinu, potrebno je izvršiti reviziju akcijskog plana, te procijeniti u kojoj su mjeri planirani programi, projekti i mjere izvršeni. U okviru radnih grupa potrebno je definirati prioritetne aktivnosti za sljedeću godinu, a aktivnosti koje nisu provedene prema akcijskom planu tekuće godine potrebno je prebaciti u plan za sljedeću godinu.

R/Br		NAZIV PROJEKTA	Vrijednost u KM	Nivo implementacije
	S1	POBOLJŠANJE EKONOMSKOG RAZVOJA		
	S1.1.	<i>Unapređenje poljoprivredne proizvodnje sa naglaskom na organsku proizvodnju</i>		
1	S1.1.1.	Izrada plana razvoja poljoprivredne proizvodnje	10.000,00	FINAL
2	S1.1.3.	Edukacija u organskoj i konvencionalnoj poljoprivrednoj proizvodnji kroz organizaciju seminara, treninga i okruglih stolova	15.000,00	FAZNO
3	S1.1.4.	Promocija organske proizvodnje kroz organizaciju sajмова i podršku učestvovanja na sajmovima	20.000,00	FAZNO
4	S1.1.7.	Jačanje službe za poljoprivredu u općini	20.000,00	FAZNO
	S1.2.	<i>Razvoj turizma</i>		
5	S1.2.3.	Donošenje regulacijskih planova za sportsko/turističke centre	50.000,00	FINAL
6	S1.2.6.	Stvaranje uvjeta za razvoj speleološkog turizma	15.000,00	FAZNO
	S1.3.	<i>Razvoj proizvodnog poduzetništva</i>		
7	S1.3.1.	Uspostava i razvoj industrijskih zona	750.000,00	FAZNO
	S1.4.	<i>Korištenje obnovljivih izvora energije</i>		
8	S1.4.1.	Jačanje svijesti građana o prednostima i neškodljivosti iskorištavanja obnovljivih izvora energije	5.000,00	FAZNO

	S2	RAZVOJ INFRASTRUKTURE		
	S2.1	<i>Razvoj prometne infrastrukture</i>		
9	S2.1.1.	Asfaltiranje i rekonstrukcija gradskih ulica	500.000,00	FAZNO
10	S2.1.2.	Uređenje gradskog raskrižja M 16.2 – R 439	50.000,00	FINAL
11	S2.1.3.	Asfaltiranje lokalnih puteva oko 20 km	1.500.000,00	FAZNO
12	S2.1.4.	Nastavak izgradnje pločnika uz magistralnu cestu u naseljenim mjestima	1.000.000,00	FAZNO
13	S2.1.5.	Postavljanje vertikalne signalizacije na asfaltirane lokalne puteve	150.000,00	FAZNO
	S2.2	<i>Razvoj komunalne infrastrukture</i>		
14	S2.2.1.	Izrada projektne dokumentacije za vodovodnu/kanalizacijsku mrežu u naseljenim mjestima	100.000,00	FAZNO
15	S2.2.2.	Rekonstrukcija primarne gradske vodovodne/kanalizacijske mreže	3.000.000,00	FAZNO
16	S2.2.3.	Izgradnja/rekonstrukcija vodovodne/kanalizacijske mreže u naseljenim mjestima	1.000.000,00	FAZNO
17	S2.2.4.	Uspostava katastra lokalnih izvorišta i vodovoda i njihova zaštita	50.000,00	FAZNO
18	S2.2.5.	Izgradnja regulacije korita rijeke Vrbas u gradskom dijelu	1.500.000,00	FAZNO
19	S2.2.6.	Čišćenje korita rijeka i izgradnja obrambenih nasipa na kritičnim mjestima podložnim poplavama i zaustavljanje bespravne gradnje u vodozaštitnom pojasu	150.000,00	FAZNO
20	S2.2.9.	Ulična rasvjeta u naseljenim mjestima	80.000,00	FAZNO
	S3	ZAŠTITA OKOLINE I ŽIVOTNE SREDINE		
21	S3.1.7.	Uređenje i održavanje zelenih površina (šetališta, parkova) u gradu	100.000,00	FAZNO
	S4	UNAPREĐENJE LJUDSKIH RESURSA		
22	S4.1.3.	Uspostavljanje sustava financijske potpore za stipendiranje studenata i srednjoškolaca s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja	300.000,00	FAZNO
23	S4.1.4.	Unapređenje predškolskog obrazovanja kroz stavljanje u funkciju JU Dječiji vrtić „Zvončić“	60.000,00	FINAL

	S5	RAZVOJ SPORTA I KULTURE TE UNAPREĐENJE ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE		
	S5.1	<i>Razvoj sporta i sportske infrastrukture</i>		
24	S5.1.2.	Podrška za rad i razvoj sportskih društava	350.000,00	FAZNO
25	S5.1.3.	Popularizacija sporta i podizanja sportske kulture kod građana	30.000,00	FAZNO
26	S5.1.4.	Izgradnja sportske dvorane	1.500.000,00	FAZNO
27	S5.1.5.	Izgradnja novih sportskih objekata	100.000,00	FAZNO
	S5.2	<i>Razvoj kulture i objekata kulture</i>		
28	S5.2.1.	Podrška radu kulturnih društava	125.000,00	FAZNO
29	S5.2.2.	Oživljavanje rada gradske knjižnice	50.000,00	FAZNO
	S6	USPOSTAVA EFIKASNE I OTVORENE LOKALNE ADMINISTRACIJE		
30	S6.1.1	Reorganizacija postojećih službi s ciljem djelotvornosti	50.000,00	FAZNO
31	S6.1.2	Završetak nove zgrade općine	1.500.000,00	FAZNO
32	S6.1.5	Unapređenje informiranosti građana i analiza prijedloga građana	50.000,00	FAZNO
33	S6.1.6	Uspostavljanje partnerstva između lokalne uprave i građana	50.000,00	FAZNO

2. PROJEKTNE IDEJE

Naziv projekta	S1.1.7. IZRADA PLANA RAZVOJA POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE
Razvojni smjer i program	S1 POBOLJŠANJE EKONOMSKOG RAZVOJA S1.1. Unapređenje poljoprivredne proizvodnje sa naglaskom na organsku proizvodnju
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje, SBK/KSB
Vrijednost projekta	10.000,00 KM
Ciljevi projekta: - Unapređenje poljoprivredne proizvodnje, sa posebnim osvrtom na razvoj organske poljoprivredne proizvodnje - Značajnije korištenje prirodnih resursa naše općine (šumski plodovi, ljekobilje i dr.) - Poboljšanje stočnog fonda i izgradnja mini farmi - Proširenje kapaciteta mljekarske proizvodnje - Usmjeravanje poljoprivrednih proizvođača na proizvodnju deficitarnih poljoprivrednih proizvoda - Unapređenje suradnje poljoprivrednih proizvođača po mjesnim zajednicama	
Kratak opis projekta: - Formiranje općinskog tima za izradu Strategije razvoja poljoprivredne proizvodnje - Izrada i štampanje Plana (prikupljenje podataka, obrada podataka, javne rasprave i sl.)	
Očekivani rezultati: - Izgradnja novih objekata za preradu poljoprivrednih proizvoda - Zapošljavanje novih radnika – oko 300 novih radnih mjesta - Brži razvoj općine Gornji Vakuf-Uskoplje	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010.-2011. godina

Naziv projekta	S1.1.3. - EDUKACIJA U ORGANSKOJ I KONVENCIONALNOJ PRIZVODNJI KROZ ORGANIZACIJU SEMINARA, TRENINGA I OKRUGLIH STOLOVA
Razvojni smjer i program	S1. - POBOLJŠANJE EKONOMSKOG RAZVOJA S1.1. - Unapređenje poljoprivredne proizvodnje sa naglaskom na organsku proizvodnju
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf-Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Proračun općine
Vrijednost projekta	15.000 KM
Ciljevi projekta: - Educirati aktivne i potencijalne proizvođače, kako u organskoj, tako i u konvencionalnoj proizvodnji hrane.	
Kratak opis projekta: - Organiziranje edukacije kroz seminare i okrugle stolove. - Organiziranje edukacija kroz praktičan rad na terenu.	
Očekivani rezultati: - Razvijena svijest do te mjere da se proizvodnjom hrane na taj način, proizvodi zdrava hrana, kao da se i tom proizvodnjom može ostvariti dobit veća nego proizvodnjom hrane na konvencionalan način. - Omasoviti proizvodnju do te mjere da budemo prepoznatljiva općina po proizvodnji pojedinih poljoprivrednih proizvoda, kao i to da se od toga stvara radno mjesto od kojeg se može živjeti život dostojan čovjeku koji živi od svog rada	
Predloženi vremenski okvir (početak – kraj)	2010. godina – 2015. godina

Naziv projekta	S1.1.4. - PROMOVIRANJE ORGANSKE PROIZVODNJE KROZ ORGANIZIRANJE SAJMOVA I PODRŠKU SUDJELOVANJA NA SAJMOVIMA
Razvojni smjer i program	S1. - POBOLJŠANJE EKONOMSKOG RAZVOJA S1.1. - Unapređenje poljoprivredne proizvodnje sa naglaskom na organsku proizvodnju
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf-Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Proračun općine
Vrijednost projekta	20.000 KM
Ciljevi projekta: - Promoviranje poljoprivredne proizvodnje, - Sajamska prodaja, - Otvaranje novih ideja u poljoprivrednoj proizvodnji	
Kratak opis projekta: - Potpora organiziranju sajamskog izlaganja organskih proizvoda na prostoru naše općine, - Potpora sudionicima sajamskog izlaganja poljoprivrednih proizvoda na prostorima drugih općina - regija	
Očekivani rezultati: - Omasoviti proizvodnju do te mjere da budemo prepoznatljiva općina po proizvodnji pojedinih poljoprivrednih proizvoda, - Otvaranje novih radnih mjesta, - Afirmacija općine	
Predloženi vremenski okvir (početak – kraj)	2010. godina – 2015. godina

Naziv projekta	S1.1.7. - JAČANJE SLUŽBE ZA POLJOPRIVREDU U OPĆINI
Razvojni smjer i program	S1. - POBOLJŠANJE EKONOMSKOG RAZVOJA S1.1.- Unapređenje poljoprivredne proizvodnje sa naglaskom na organsku proizvodnju
Predlagač (institucija)	OPĆINSKI NAČELNIK
Mogući izvor financiranja	Proračun općine
Vrijednost projekta	20.000 KM na godinu
Ciljevi projekta: Veća naobrazba poljoprivrednih proizvođača, na polju kvalitete i kvantite proizvodnje u poljoprivredi, kako u organskoj tako i u konvencionalnoj proizvodnji.	
Kratak opis projekta: U usustavljivanju radnih mjesta u općini, predvidjeti novo radno mjesto u službi za gospodarstvo, financije i stradalnike rata – suradnja s poljoprivrednim proizvođačima.	
Očekivani rezultati: - Uvažavanje proizvodnje u poljoprivredi. - Razvijena svijest ovdašnjeg čovjeka da poljoprivredna proizvodnja predstavlja bitan dio u sveobuhvatnom gospodarstvu. - Proizvodnja u poljoprivredi kao izvor samozapošljavanja	
Predloženi vremenski okvir (početak – kraj)	2010. godina – 2015. godina

Naziv projekta	S2.2.3.DONOŠENJE REGULACIJSKIH PLANOVA ZA SPORTSKO/TURISTIČKE CENTRE
Razvojni smjer i program	S1. - POBOLJŠANJE EKONOMSKOG RAZVOJA S1.2. Razvoj turizma
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf-Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina + Koncesionar Ministarstvo prostornog uređenja obnove i povratka SBK
Vrijednost projekta	50.000,00 KM
Ciljevi projekta: Stvoriti uslove za razvoj zimskog i ljetnog turizma.	
Kratak opis projekta: - Na spomenutom prostoru izraditi regulacijski plan sa svim sadržajima i aktivnostima za tu vrstu djelatnosti. - Provesti javne rasprave i uključiti lokalno stanovništvo u izradu SRC.	
Očekivani rezultati: - Popularizacija turizma, zdravog načina života, stvaranje zajedništva, želje za dokazivanjem na sportskom polju. Stvaranje novih sportaša (skijaša). - Zapošljavanje novih radnika. - Brži razvoj općine.	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010.-2011.

Naziv projekta	S1.2.6. STVARANJE USLOVA ZA RAZVOJ SPELEOLOŠKOG TURIZMA
Razvojni smjer i program	S1 – POBOLJŠANJE EKONOMSKOG RAZVOJA S1.2. – Razvoj turizma
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf-Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina, Kanton, Federacija, EU
Vrijednost projekta	15.000,00 KM
Ciljevi projekta: - Proširenje turističke ponude na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje - Zaštita i uređenje dva speleološka objekta za turističku upotrebu - Jačanje svijesti o potrebi zaštite speleoloških objekata na području naše općine - Stvaranje pretpostavki za daljnja istraživanja speleoloških objekata na području naše općine	
Kratak opis projekta: Navedenim projektom bi se izvršilo uređenje dva speleološka objekta (tzv. Krupljanske pećine) u neposrednoj blizini grada. Udaljenost speleoloških objekata od grada je oko 5 km. Nakon uređenja bi objekti bili dostupni za turističku ponudu. Druga bi se aktivnost vodila na području daljnjih istraživanja navedenih speleoloških objekata i drugih speleoloških objekata na području naše općine. Projektom bi se izgradila potrebna infrastruktura za siguran pristup i boravak u navedenim speleološkim objektima.	
Očekivani rezultati: Postojeća bi blizina navedena dva speleološka objekta omogućila zanimljivu turističku destinaciju i može se očekivati značajnija posjećenost navedenim objektima.	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010.-2015.

Naziv projekta	S13.1.USPOSTAVA I RAZVOJ INDUSTRIJSKIH ZONA
Razvojni smjer i program	S1-POBOLJŠANJE EKONOMSKOG RAZVOJA S1.3.- Razvoj proizvodnog poduzetništva
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf-Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina, Kanton, Federacija, EU
Vrijednost projekta	750.000,00 KM
Ciljevi projekta: - Poboljšanje poslovnog ambijenta na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje - Uređenje i proširenje postojeće industrijske zone „Batuški lug“ - Neizgrađeni je prostor u cjelini državno vlasništvo	
Kratak opis projekta: - Uređenje industrijske zone – čišćenje niskog rastinja, čišćenje divljeg deponija, zemljišta i strojno ravnanje zemljišta - Izgradnja sve potrebne infrastrukture na dijelu neizgrađene industrijske zone - Parcelizacija zone za izgradnju novih industrijskih objekata	
Očekivani rezultati: - Izgradnja novih privrednih objekata - Zapošljavanje novih radnika – oko 500 novih radnih mjesta - Brži razvoj općine Gornji Vakuf-Uskoplje - Ljepši život svih stanovnika općine Gornji Vakuf-Uskoplje	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010.-2015.

Naziv projekta	1.4.1. JAČANJE SVIJEŠTI GRAĐANA O PREDNOSTIMA I NEŠKODLJIVOSTI ISKORIŠTAVANJA OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE
Razvojni smjer i program	S1-POBOLJŠANJE EKONOMSKOG RAZVOJA S1.4.- Korištenje obnovljivih izvora energije
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje
Vrijednost projekta	5.000,00 KM
Cilj projekta: Nastaviti izgradnju objekata obnovljivih izvora energije	
Kratak opis projekta: Upoznati stanovništvo o svim prednostima koje donose projekti izgradnje objekata za iskorištavanje obnovljivih izvora energije	
Očekivani rezultati: - Povećanje zapošljavanja - Smanjenje uticaja na klimatske promjene - Smanjenje zagađivanja zraka - Studija korištenja potencijala OIE (obnovljivih izvora energije) sa mapama pojedinih oblika OIE	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010. – 2012.

Naziv projekta	2.1.1 ASFALTIRANJE I REKONSTRUKCIJA GRADSKIH ULICA
Razvojni smjer i program	S2- RAZVOJ INFRASTRUKTURE S2.1- Razvoj prometne infrastrukture
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina Gornji Vakuf – Uskoplje, Kanton, Federacija, ostali donatori
Vrijednost projekta	500.000,00 KM
Cilj projekta: Rekonstrukcija postojećeg oštećenog asfaltnog kolnika na gradskim ulicama i asfaltiranje neasfaltiranih gradskih ulica	
Kratak opis projekta: Rekonstrukcija gradskih ulica podrazumijeva saniranje dotrajalog i uništenog asfaltnog zastora kolnika odnosno po potrebi i podloge skidanjem (frejzanjem) istog, ugradnjom novog asfaltnog zastora uz prethodno saniranje podloge ili presvlačenje postojećeg asfaltnog zastora novim slojem asfalta. Zamjena postojećih uništenih i oštećenih betonskih rubnika i pasica, izrada oborinske kanalizacije za odvod površinskih voda, rekonstrukcija pločnika i parkirnog prostora i drugi neophodni radovi. Gradske su ulice površine od općeg društvenog interesa i veoma su važne za našu općinu s estetskog stajališta, stajališta sigurnosti za sve sudionike u prometu, funkcionalnosti i kvalitete komunikacije.	
Očekivani rezultati: • Poboljšana estetska slika grada • Povećana sigurnost u prometu za sve učesnike na gradskim ulicama • Umanjeni troškovi održavanja gradskih ulica	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010. – 2015.

Naziv projekta	2.1.2. UREĐENJE GRADSKOG RASKRIŽJA M16.2 – R 439
Razvojni smjer i program	S2- RAZVOJ INFRASTRUKTURE S2.1- Razvoj prometne infrastrukture
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje, Federacija
Vrijednost projekta	50.000,00 KM
Cilj projekta: Povećanje propusne moći predmetnog raskrižja, povećanje sigurnosti prometa za sve sudionike, osuvremenjivanje iste postavljanjem svjetlosne prometne signalizacije.	
Kratak opis projekta: Proširenje raskrižja umetanjem trećeg kolničkoga traka za lijevo skretanje sa svih prilaza na raskrižju, postavljanje svjetlosne prometne signalizacije, rekonstrukcija postojećih pločnika i izrada novih. Rekonstrukcijom raskrižja M16.2-(Bugojno-G.Vakuf-Uskoplje) s regionalnim putem R-439 (G.Vakuf-Uskoplje-Noví Trávník) i gradskom ulicom, Ulicom Branka Mikulića, postigla bi se modernizacija iste i omogućila kvalitetnija i sigurnija komunikacija na istoj.	
Očekivani rezultati: Povećanje propusne moći raskrižja, smanjenje čekanja na uključanje sudionika u prometu sa sporednih puteva/ulica na put s prvenstvom prolaska, povećanje sigurnosti svih sudionika u prometu, osuvremenjivanje raskrižja postavljanjem svjetlosne prometne signalizacije.	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010. – 2011.

Naziv projekta	2.1.3. ASFALTIRANJE LOKALNIH PUTEVA OKO 20 km
Razvojni smjer i program	S2- RAZVOJ INFRASTRUKTURE S2.1- Razvoj prometne infrastrukture
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina Gornji Vakuf – Uskoplje, Kanton, Federacija, ostali donatori
Vrijednost projekta	1.500.000,00
Cilj projekta: Rekonstrukcija (asfaltiranje) neasfaltiranih lokalnih puteva na području općine	
Kratak opis projekta: Asfaltiranje lokalnih puteva na prethodno pripremljenu i ispitanu podlogu uz izvođenje svih ostalih neophodnih radova kao što su: pripremni, zemljani, betonski i montažni. Lokalni putevi su infrastrukturni projekti od velike važnosti za svaku općinu, pa tako i za našu, jer omogućavaju kvalitetnu komunikaciju naseljenih mjesta sa općinskim središtem i omogućavaju razvoj ruralnih dijelova općine i sprečavaju odliv ruralnog stanovništva ka gradskim naseljima.	
Očekivani rezultati: Poboljšanje putne komunikacije naseljenih mjesta sa općinskim središtem općine G.Vakuf-Uskoplje, smanjenje troškova održavanja putnih komunikacija i povećanje kvalitete istog.	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010. – 2015.

Naziv projekta	2.1.4. NASTAVAK IZGRADNJE TROTOARA UZ MAGISTRALNU CESTU U NASELJENIM MJESTIMA
Razvojni smjer i program	S2- RAZVOJ INFRASTRUKTURE S2.1- Razvoj prometne infrastrukture
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Federacija
Vrijednost projekta	1.000.000,00 KM
Cilj projekta: Dovršetak započete izgradnje pločnika s obje strane M 16.2 (St 19+000 do St 21+000) Bugojno-G.Vakuf-Uskoplje na gradskom dijelu općine, izgradnja pločnika uz M 16.2 kroz naseljena mjesta Dražev Dolac-Pajić Polje-Duratbegović Dolac	
Kratak opis projekta: Nastavak započete izgradnje pločnika s obje strane M 16.2 (St 19+000 do St 21+000) Bugojno-G.Vakuf-Uskoplje na gradskom dijelu općine sukladno projektnoj dokumentaciji. Izrada projektne dokumentacije i izgradnja pločnika uz M 16.2 Bugojno-G.Vakuf-Uskoplje desnom stranom u smjeru naše općine kroz naseljena mjesta Dražev Dolac-Pajić Polje-Duratbegović Dolac uz rješavanje odvodnje oborinske vode i regulaciju odvodnog kanala uz put. Na spomenutoj su lokaciji već postavljeni betonski rubnici.	
Očekivani rezultati: Povećanje sigurnosti prometa za sve sudionike u prometu, osobito za pješake odnosno osnovnoškolsku djecu koja bi pločnik najčešće koristila zbog dolaska i odlaska do osnovnoškolskog objekta u Pajić Polju.	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010. – 2015.

Naziv projekta	2.1.5. POSTAVLJANJE VERTIKALNE SIGNALIZACIJE NA ASFALTIRANE LOKALNE PUTEVE
Razvojni smjer i program	S2- RAZVOJ INFRASTRUKTURE S2.1- Razvoj prometne infrastrukture
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina Gornji Vakuf – Uskoplje, Kanton, Federacija, ostali donatori
Vrijednost projekta	150.000,00 KM
Cilj projekta: Opremanje asfaltiranih lokalnih puteva vertikalnom prometnom signalizacijom s ciljem povećanja sigurnosti svih sudionika u prometu na istim.	
Kratak opis projekta: Nabavka, transport i ugradnja svih potrebnih prometnih znakova na asfaltiranim lokalnim putevima.	
Očekivani rezultati: Postavljanjem vertikalne signalizacije svi bi sudionici u prometu na lokalnim asfaltiranim putevima pravovremeno bili obaviješteni o opasnostima, o izričitim naredbama i ostalim obavještenjima, odnosno o pravilima ponašanja svih sudionika u prometu čime bi se uveliko povećala sigurnost svih sudionika u prometu.	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010. – 2015.

Naziv projekta	2.2.1. IZRADA PROJEKTNE DOKUMENTACIJE ZA VODOVODNO /KANALIZACIJSKU MREŽU U NASELJENIM MJESTIMA
Razvojni smjer i program	S2- RAZVOJ INFRASTRUKTURE S2.2- Razvoj komunalne infrastrukture
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina Gornji Vakuf – Uskoplje, Kanton, Federacija, ostali donatori
Vrijednost projekta	100.000,00
Cilj projekta:	
Izgradnja i rekonstrukcija vodovodno/kanalizacijske mreže	
Kratak opis projekta: U naseljima na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje koja ne posjeduju izgrađenu vodovodno/kanalizacijsku mrežu ili je ta mreža neupotrebljiva zbog dotrajalosti, postoji opasnost za stanovništvo ovih naselja da budu zdravstveno ugroženi. Potrebno je uraditi projektnu dokumentaciju kako bi se moglo pristupiti realizaciji istih. Ovom bi se projektnom dokumentacijom sustavno riješio problem opskrbe pitkom vodom kao i odvodnja otpadnih voda, odnosno stvorili bi se uvjeti za traženje potrebnih sredstava i izgradnja vodovodnih i kanalizacijskih projekata.	
Očekivani rezultati: - stvaranje pretpostavki za pronalaženje mogućih donatora - urađena projektna dokumentacija za vodovodnu i kanalizacijsku mrežu u naseljenim mjestima - animirano stanovništvo za sufinansiranje za realizaciju navedenih projekata	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010. – 2015.

Naziv projekta	2.2.2. REKONSTRUKCIJA PRIMARNE GRADSKJE VODOVODNE /KANALIZACIJSKE MREŽE
Razvojni smjer i program	S2- RAZVOJ INFRASTRUKTURE S2.2- Razvoj komunalne infrastrukture
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina Gornji Vakuf – Uskoplje, Kanton, Federacija, ostali donatori
Vrijednost projekta	3 000 000,00 KM
Cilj projekta: - izgradnja nove vodovodno/kanalizacijske mreže u gradskoj zoni - stvaranje kvalitetnijih životnih uslova za 5000 stanovnika u urbanoj zoni - održiv razvoj grada - širenje urbane zone	
Kratak opis projekta: Postojeća gradska vodovodna i kanalizacijska mreža zbog svoje zastarjelosti, nedovoljnog kapaciteta ne može podmiriti trenutne potrebe stanovništva, što dovodi do čestih prekida u vodoopskrbi, kao i izlivanja otpadnih voda na otvorene površine i rijeke. Sve ovo uzrokuje određene zdravstvene probleme osjetljivim populacijama, djeci i starcima. Ovim bi se projektom u potpunosti rekonstruirala vodovodna i kanalizacijska mreža urbanog dijela, te se omogućio kvalitetan i zdrav život kao i održiv razvoj grada i izgradnja ostale infrastrukture.	
Očekivani rezultati: - Poboljšan kvalitet života - Osiguranje dovoljne količine pitke vode za sve stanovnike urbanog dijela - Smanjeni rizici izlivanja otpadnih voda na otvorenim površinama i rijekama - Lakše održavanje vodovodne i kanalizacione mreže - Stvoreni preduvjeti za širenje urbane zone kao i privredni razvoj	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010. – 2015.

Naziv projekta	2.2.3. IZGRADNJA/REKONSTRUKCIJA VODOVODNE I KANALIZACIJSKE MREŽE U RURALNIM NASELJENIM MJESTIMA
Razvojni smjer i program	S2- RAZVOJ INFRASTRUKTURE S2.2- Razvoj komunalne infrastrukture
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina Gornji Vakuf – Uskoplje, Kanton, Federacija, ostali donatori
Vrijednost projekta	1.000.000,00 KM
Cilj projekta: - Izgradnja/rekonstrukcija vodovodno/kanalizacijske mreže u ruralnim sredinama - stvaranje kvalitetnijih životnih uvjeta u ruralnim naseljima - stavljanje vodovoda pod nadzor ovlaštenih poduzeća	
Kratak opis projekta: Postojeća vodovodna i kanalizacijska mreža u ruralnim sredinama zbog svoje zastarjelosti, nedovoljnog kapaciteta i nestručne izgradnje ne može podmiriti trenutačne potrebe stanovništva što dovodi do čestih prekida u vodoopskrbi kao i izlivanja otpadnih voda na otvorene površine i rijeke. Također, vodovodna mreža u ruralnim sredinama nije urađena planski, odnosno stanovništvo se pitkom vodom opskrbljuje s neispitanih i nekontroliranih manjih izvora. Problem predstavlja i kanalizacijska mreža, odnosno odvodnja se vrši pojedinačno u obližnje rijeke što predstavlja ekološki problem za širu zajednicu.	
Očekivani rezultati: - Poboljšana kvaliteta života - Osiguranje dovoljne količine pitke vode za sve stanovnike ruralnih naselja - Smanjeni rizici izlivanja otpadnih voda na otvorenim površinama i rijekama - Lakše održavanje vodovodne i kanalizacijske mreže	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010. – 2015.

Naziv projekta	2.2.4. USPOSTAVA KATASTRA LOKALNIH IZVORIŠTA I VODOVODA I NJIHOVA ZAŠTITA
Razvojni smjer i program	S2- RAZVOJ INFRASTRUKTURE S2.2- Razvoj komunalne infrastrukture
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina Gornji Vakuf – Uskoplje, Kanton, ostali donatori
Vrijednost projekta	50 000,00 KM
Cilj projekta: - Lociranje, označavanje na kartama postojećih izvorišta pitke vode - Zaštita izvorišta pitke vode na čitavom području općine	
Kratak opis projekta: Postojeća je vodovodna infrastruktura na području općine izgrađena neplanski te nema potrebnu dokumentaciju. Uspostavom katastra lokalnih izvorišta i vodovoda bi se dobila cjelokupna slika s područja općine o postojećoj vodovodnoj infrastrukturi i mogućim poboljšanjima u iskorištavanju pitke vode kao daljoj izgradnji lokalnih vodovoda i njihovoj zaštiti.	
Očekivani rezultati: Urađen katastar lokalnih izvorišta i vodovoda sa opisom potrebne zaštite	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010. – 2015.

Naziv projekta	2.2.5. IZGRADNJA REGULACIJE KORITA RIJEKE VRBAS U GRADSKOM DIJELU
Razvojni smjer i program	S2- RAZVOJ INFRASTRUKTURE S2.2- Razvoj komunalne infrastrukture
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina Gornji Vakuf – Uskoplje, Agencija za vode, Kanton, Federacija, ostali donatori
Vrijednost projekta	1 500 000,00 KM
Cilj projekta: - Preventivno djelovati na zaštiti od poplava - Uređenje obale rijeke Vrbas u gradskom dijelu	
Kratak opis projekta: Neuređene obale rijeke Vrbas u gradskom dijelu predstavljaju problem prilikom većeg vodostaja rijeke, kao i nelegalna gradnja nesavjesnih građana. Kao rezultat neizgrađene regulacije u gradskom dijelu javljaju se ogromne štete pilikom izlivanja rijeke Vrbas na materijalnim dobrima kao i na infrastrukturi. Općina Gornji Vakuf-Uskoplje i Agencija za vodno područje rijeke Save su ovo prepoznali kao jedan od gorućih problema po pitanju zaštite voda. Stoga je urađen projekt regulacije za 2 kilometra, pri čemu je u tijeku realizacija oko 300 metara, a u fazi izrade je projektna dokumentacija za još 2,5 kilometara. Prema postojećoj je projektnoj dokumentaciji potrebno izgraditi regulaciju korita u dužini od 2 kilometra kako bi se izbjegle moguće štete i zaštitilo stanovništvo.	
Očekivani rezultati: - Urađena zaštita korita rijeke Vrbas - Zaštita od mogućih poplava - Onemogućavanje nelegalne gradnje i drugih radova u koritu i na obalama rijeke Vrbas - Osiguranje stanovništva i drugih materijalnih dobara - Izgrađeno šetalište uz rijeku	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010. – 2015.

Naziv projekta	2.2.6. ČIŠĆENJE KORITA RIJEKA, IZGRADNJA OBRAMBENIH NASIPA NA KRITIČNIM MJESTIMA PODLOŽNIM POPLAVAMA I ZAUSTAVLJANJE BESPRAVNE GRADNJE U VODOZAŠTITNOM POJASU
Razvojni smjer i program	S2- RAZVOJ INFRASTRUKTURE S2.2- Razvoj komunalne infrastrukture
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina Gornji Vakuf – Uskoplje, Agencija za vode, Kanton, Federacija, ostali donatori
Vrijednost projekta	150.000,00 KM
Cilj projekta: - Zaštititi korita rijeka od izlivanja - Zaustaviti nelegalnu gradnju u vodozaštitnom pojasu	
Kratak opis projekta: Zbog neuređenih riječnih obala, kao i učestalih nelegalnih radova u vodozaštitnom pojasu četo dolazi do izlivanja i plavljenja poljoprivrednih i stambenih objekata. Potrebno je redovno održavati kritične lokacije čišćenjem naplavljenog materijala kao i izgrađivati obrambene kamene nasipe u suradnji s nadležnim institucijama.	
Očekivani rezultati: - Urađena zaštita korita rijeka na području općine - Zaštita od mogućih poplava - Onemogućavanje nelegalne gradnje i drugih radova u koritu i na obalama rijeka - Osiguranje stanovništva i drugih materijalnih dobara	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010. – 2015.

Naziv projekta	2.2.9. ULIČNA RASVJETA U NASELJENIM MJESTIMA
Razvojni smjer i program	S2- RAZVOJ INFRASTRUKTURE S2.2- Razvoj komunalne infrastrukture
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina Gornji Vakuf – Uskoplje, Kanton, Federacija, građani
Vrijednost projekta	80.000,00 KM
Cilj projekta: Veća ruralna naselja modernizirati i urbanizirati kako bi kvaliteta života bila poboljšana.	
Kratak opis projekta: U većim naseljenim mjestima na području cijele općine potrebno je, u suradnji sa mještanima, izgraditi uličnu rasvjetu, jer postoji velika zainteresiranost mještana za ovu vrstu projekta.	
Očekivani rezultati: - Zaustavljen trend migracije iz ruralne sredine u urbanu - Poboljšana kvaliteta života u ruralnim naseljima - Razvoj ruralne sredine	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010. – 2015.

Naziv projekta	3.1.7. UREĐENJE I ODRŽAVANJE ZELENIH POVRŠINA
Razvojni smjer i program	S.3.- ZAŠTITA OKOLIŠA I ŽIVOTNE SREDINE
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje
Vrijednost projekta	100.000,00 KM
Cilj projekta: - Razvijati ekološku svijest svih građana - Urediti zelene površine u gradu i poboljšati estetsku sliku grada	
Kratak opis projekta: Zelene površine u gradu nisu dovoljno uređene te stvaraju ružnu sliku o gradu i građanima koji u njemu žive. Općina u suradnji s JKP «Radovinom», kao i svim ostalim zainteresiranim organizacijama i fizičkim osobama, treba urediti zelene površine i redovno ih održavati čistima i lijepima. Osim toga, promijenila bi se svijest građana i više bi se čuvala životna sredina, mijenjao bi se odnos prema prirodi, javnim i zelenim površinama.	
Očekivani rezultati: • Razvijena ekološka svijest • Estetska slika grada se uljepšava i održava • Uključivanje građana u čuvanju i održavanju životne sredine	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010. – 2015.

Naziv projekta	S4.1.3. USPOSTAVLJANJE SISTEMA FINANSIJSKE POTPORE ZA STIPENDIRANJE STUDENATA SA POSEBNIM NAGLASKOM NA DEFICITARNA ZANIMANJA
Razvojni smjer i program	S4.-UNAPREĐENJE LJUDSKIH RESURSA
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina
Vrijednost projekta	300.000 KM
Ciljevi projekta: • pomoć studentima slabijeg imovnog stanja • osiguranje deficitarnih kadrova s ciljem poticanja gospodarstva općine • motivacija studenata za školovanje za deficitarna zanimanja • smanjenje broja deficitarnih zanimanja	
Kratak opis projekta: Usvojiti Pravilnik o dodjeli stipendija studentima s područja općine u kojem bi se propisale procedure odnosno postupak dodjele stipendija, u kojem bi se dodatno bodovala deficitarna zanimanja i kojim bi se, sukladno mogućnostima, utvrdile veće stipendije za deficitarna zanimanja. U skladu s potrebama gospodarstva odnosno stanja na tržištu rada nadležno će tijelo svake godine utvrđivati deficitarna zanimanja.	
Očekivani rezultati: • smanjenje nezaposlenosti, • jačanje gospodarstva, • kvalitetnije osnovno i srednje obrazovanje,	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010.-2015.

Naziv projekta	S4.1.4. UNAPREĐENJE PREDŠKOLSKOG OBRAZOVANJA KROZ STAVLJANJE U FUNKCIJU JU DJEČIJI VRTIĆ «ZVONČIĆ»
Razvojni smjer i program	S4.- UNAPREĐENJE LJUDSKIH RESURSA
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf-Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina, Federalno ministarstvo obrazovanja, Vlada RH,
Vrijednost projekta	60.000 KM
Ciljevi projekta: • osiguranje uvjeta djeci predškolskog uzrasta za optimalan tjelesni, intelektualni, emocionalni i socijalni razvoj • za uspješan daljnji odgoj i obrazovanje • utjecaj na pozitivan emocionalni i socijalni razvoj djeteta, • razvijanje potencijala djece za budući život • formiranje moralnih osobina, radnih i kulturnih navika kod djece	
Kratak opis projekta: • završiti sve neophodne radove na zgradi Dječjeg vrtića «Zvončić» kao što su elektroinstalacije, instalacije grijanja, vodoinstalaterski i keramički radovi, sanacija zidova, nabavka opreme za kuhinju i ostalog inventara odnosno namještaja, didaktičkih sredstava predškolskog odgoja i obrazovanja • imenovanje tijela upravljanja odnosno rukovođenja • osiguranje neophodnih kadrova	
Očekivani rezultati: Psihički i tjelesno razvijena djeca predškolske dobi pripremljena za daljnji odgoj i obrazovanje, sa stečenim radnim i kulturnim navikama, pozitivno usmjerena u emocionalnom i socijalnom razvoju.	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010.-2011.

Naziv projekta	S5.1.2. PODRŠKA ZA RAD I RAZVOJ SPORTSKIH DRUŠTAVA
Razvojni smjer i program	S5 - RAZVOJ SPORTA I KULTURE TE UNAPREĐENJE ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE S5.1.- Razvoj sporta i sportske infrastrukture
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf-Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina, Ministarstvo obrazovanja, znanosti kulture i sporta KSB/SBK
Vrijednost projekta	350.000 KM
Ciljevi projekta: -Poboljšanje uslova rada u klubovima te dostojno predstavljanje općine i kluba -Jačanje interesa za bavljenje sportom	
Kratak opis projekta: Svi oni koji žele trenirati nogomet (u svim momčadima) to mogu ostvariti potpuno besplatno te je po tome nogometni klub vjerojatno jedinstven klub. Ovaj pozitivan primjer treba kroz potporu radu klubova pokušati ostvariti i u drugim klubovima kako bi privukli veći broj mladih ljudi. Ovim se projektom planira nabavka neophodnih nogometnih rekvizita (lopte, čunjevi, ljestve, markiri i druga oprema za sportske klubove) za svaku momčad, kao i nabavku ujednačene sportske opreme za treninge i utakmice odnosno natjecanja.	
Očekivani rezultati: • stvaranje kvalitetnih uvjeta za treniranje i predstavljanje kluba i općine na službenim utakmicama odnosno natjecanjima • pojačano zanimanje za bavljenje sportom u natjecateljskom i rekreacijskom smislu	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010.-2015.

Naziv projekta	S. 5.1.3. POPULARIZACIJA SPORTA I PODIZANJE SPORTSKE KULTURE KOD GRAĐANA
Razvojni smjer i program	S5 - RAZVOJ SPORTA I KULTURE TE UNAPREĐENJE ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE S5.1.- Razvoj sporta i sportske infrastrukture
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf-Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina, Ministarstvo znanosti, obrazovanja, kulture i sporta, Ministarstvo zdravstva KSB/SBK
Vrijednost projekta	30.000 KM
Ciljevi projekta: Pravilan razvoj mladih u smislu pravilnog razvoja njihovih psihofizičkih sposobnosti te omasovljenje sporta i podizanje kuturne svijesti. Otkrivanje novih talentiranih nogometaša i njihovo uključivanje u redovite treninge i natjecanja.	
Kratak opis projekta: Organiziranje sportskih natjecanja (malonogometnih i rukometnih) u svim osnovnim i srednjim školama općine Gornji Vakuf-Uskoplje. Ovim bi se postiglo uključivanje velikog broja djece u sportske aktivnosti što bi ih već od najranije mladosti usmjerilo ka stvaranju radnih navika, zdravom načinu života, stvaranju zajedništva, jer su nogomet i rukomet daleko najpopularniji sportovi. Natjecanja bi se održavala u 9. mjesecu.	
Očekivani rezultati: - popularizacija sporta, zdravog načina života, stvaranje zajedništva, želje za dokazivanjem na sportskom području - pojačano zanimanje za bavljenje sportom	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010.-2015.

Naziv projekta	S 5.1.4. IZGRADNJA SPORTSKE DVORANE
Razvojni smjer i program	S5 - RAZVOJ SPORTA I KULTURE TE UNAPREĐENJE ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE S5.1.- Razvoj sporta i sportske infrastrukture
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf-Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina, Kanton, Federacija
Vrijednost projekta	1.500.000,00 KM
Ciljevi projekta: Poboljšanje uvjeta za bavljenje sportom. Pravilan razvoj mladih u smislu pravilnog razvoja njihovih sposobnosti te omasovljenje sporta i podizanje kulturne svijesti. Otkrivanje novih talentiranih igrača i njihovo uključivanje u redovite treninge i natjecanja.	
Kratak opis projekta: Završiti već započeti objekt. Ovim bi se postiglo uključivanje velikog broja djece u sportske aktivnosti što bi ih već od najranije mladosti usmjerilo ka stvaranju radnih navika, zdravom načinu života, stvaranju zajedništva jer su nogomet i rukomet daleko najpopularniji sportovi.	
Očekivani rezultati: Popularizacija sporta, zdravog načina života, stvaranje zajedništva, želje za dokazivanjem na sportskom području. Stvaranje „domaćih“, kvalitetnih igrača.	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010. –2015.

Naziv projekta	S 5.1.5. IZGRADNJA NOVIH SPORTSKIH OBJEKATA
Razvojni smjer i program	S5. RAZVOJ SPORTA I KULTURE TE UNAPREĐENJE ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE S5.1. Razvoj sporta i sportske infrastrukture
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf - Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina Gornji Vakuf – Uskoplje, Kanton, Federacija, ostali donatori
Vrijednost projekta	100.000,00 KM
Cilj projekta: - Razvoj i popularizacija sporta - Uključivanje mladih u sportske aktivnosti - Poboljšanje zdravlja stanovništva	
Kratak opis projekta: U naseljima koja nemaju izgrađene sportske objekte, izgraditi ih kako bi se mladi mogli aktivnije baviti sportom, kao i ostalo stanovništvo u rekreacijske svrhe. Također, nakon izgradnje sportskih objekata (terena) bit će moguće organizirati razna sportska natjecanja što bi rezultiralo popularizacijom i omasovljenjem sporta na području općine.	
Očekivani rezultati: - Izgrađeni sportski objekti (tereni) - Uključena omladina u razne sportske klubove - Pozitivan efekt na zdraviji način života i zdravlje stanovništva - Kvalitetniji život na području cijele općine	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010. – 2015.

Naziv projekta	S 5.2.1. PODRŠKA RADU KULTURNIH DRUŠTAVA
Razvojni smjer i program	S5. RAZVOJ SPORTA I KULTURE TE UNAPREĐENJE ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE S.5.2. Razvoj kulture i objekata kulture
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf-Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina, Ministarstvo znanosti, obrazovanja, kulture i sporta KSB/SBK Federalno ministarstvo kulture i sporta
Vrijednost projekta	125.000 KM
Ciljevi projekta: - jačanje kulturno umjetničkih društava, formiranje novih sekcija, - poticanje mladih za veće angažiranje u KUD - očuvanje tradicionalnih kulturnih manifestacija (Uskopaljske jeseni, Festival ilahija i kasida) - očuvanje i promoviranje običaja odnosno kulturne baštine našeg kraja	
Kratak opis projekta: - nabavka glazbenih instrumenata, kostima, raznih rekvizita i druge opreme za rad KUD-ova - promoviranje rada KUD-a sa posebnim osvrtom na tradicionalne kulturne manifestacije - izrada web stranice KUD-a	
Očekivani rezultati: - bogatija kulturna ponuda - afirmacija rada KUD-a i tradicionalnih kulturnih manifestacija - pojačano zanimanje za rad u KUD-u	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010.-2015.

Naziv projekta	S5.2.2. OŽIVLJAVANJE RADA GRADSKE KNJIŽNICE
Razvojni smjer i program	S5. RAZVOJ SPORTA I KULTURE TE UNAPREĐENJE ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE S.5.2. Razvoj kulture i objekata kulture
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf-Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina, JU Centar za obrazovanje i kulturu Gornji Vakuf-Uskoplje, Federalno ministarstvo kulture i sporta
Vrijednost projekta	50.000 KM
Ciljevi projekta: - oživljavanje kulturnog stvaralaštva u općini - otvaranje novih radnih mjesta - animiranje mladih osoba - pristup svim izdanjima gradske knjižnice preko web stranice	
Kratak opis projekta: Prije rata u našoj je općini postojala gradska knjižnica koja je nosila naziv Narodna biblioteka. Kao posljedica ratnih događanja, knjižnica danas ne radi i potrebno je njezino aktiviranje. Njezin je rad iznimno važan za sve građane općine. Određeni je broj knjiga sačuvan i nalazi se u knjižnici Osnovne škole Gornji Vakuf i već je vraćeno 600 knjiga i 600 časopisa. U tijeku je završna faza povratka svih knjiga iz Osnovne škole Gornji Vakuf, oko 5000.	
Očekivani rezultati: Otvaranjem bi gradske knjižnice građani Općine Gornji Vakuf-Uskoplje konačno mogli pronaći i koristiti znatan broj izdanja za svoje školovanje i druge potrebe.	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010.-2015.

Naziv projekta	S6.1.1.-REORGANIZACIJA POSTOJEĆIH SLUŽBI S CILJEM DJELOTVORNOSTI
Razvojni smjer i program	S6-USPOSTAVA DJELOTVORNE I OTVORENE LOKALNE ADMINISTRACIJE
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf-Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina
Vrijednost projekta	50.000,00 KM
Ciljevi projekta: - prilagoditi organizacijski oblik poslovanja Općine potrebama građana i drugih korisnika usluga - uspostaviti sklad između promjena u potrebama i zahtjevima korisnika usluga i promjenama u načinu obavljanja i pružanja usluga - osigurati kompetentnost i motiviranost uposlenih za obavljanje povjerenih poslova, kontinuirano educirati uposlene za bolje obavljanje poslova i zadataka za koje su zaduženi - osigurati da kriteriji stručnosti, profesionalnosti i ostvareni rezultati rada budu osnova za nagrađivanje i napredovanje zaposlenih u općini Gornji Vakuf-Uskoplje - stvoriti preduvjete za zapošljavanje nedostajućih ljudskih resursa	
Kratak opis projekta: Prikladno uređena unutarnja organizacija organa državne uprave predstavlja neizbježnu pretpostavku za uspješno obavljanje poslova i zadataka iz djelokruga organa državne uprave. Na osnovu Zakona o organizaciji uprave u Federaciji BiH i drugim zakonskim i podzakonskim aktima vezanim za ovu oblast svaki organ donosi odgovarajuću odluku o organizaciji uprave i pravilnik o unutarnjoj organizaciji i usustavljivanju radnih mjesta polazeći od djelokruga organa uprave utvrđenog zakonom ili drugim propisom i od okvirno utvrđenih principa koji se temelje na: - Ujedinjavanje istih, sličnih, odnosno međusobno povezanih poslova u odgovarajuće organizacijske jedinice - Zakonitom i blagovremenom odlučivanju o pravima i obvezama građana, poduzeća i drugih pravnih osoba - Djelotvornom rukovođenju organizacijskim jedinicama i stalnim nadzorom nad obavljanjem poslova - Djelotvornoj suradnji s organima, poduzećima i drugim organizacijama kojima su povjerene upravne ovlasti - Uključivanje znanstvenih i stručnih djelatnika i organizacija u praksu predlaganja, odlučivanja i poduzimanja odgovarajućih mjera - Primjena suvremenih metoda i sredstava rada	
Očekivani rezultati: - efektivnije i djelotvornije obavljanje poslova - veće motiviranje zaposlenih za kvalitetnije obavljanje poslova - osposobljavanje zaposlenih za korištenje suvremene tehnike i tehnologije pri pružanju usluga, - mogućnost lake i brze zamjene zaposlenih - «pribavljanje» novih zaposlenih - stvaranje timova za realizaciju „kompliciranih“ projekata - planiranje karijere zaposlenih i slično.	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010.-2012.

Naziv projekta	S6.1.2.-ZAVRŠETAK NOVE ZGRADE OPĆINE
Razvojni smjer i program	S6-USPOSTAVA EFIKASNE I OTVORENE LOKALNE ADMINISTRACIJE
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf-Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Federaciji BiH, Kanton, općina
Vrijednost projekta	1.500.000,00 KM
Ciljevi projekta: - Izvršiti sanaciju i rekonstrukciju objekta bivšeg Hotela «Raduša» za potrebe općinske uprave Općine Gornji Vakuf-Uskoplje prema izvedbenoj projektnoj dokumentaciji Projektne kuće «Tomić» - Izvršiti premještanje i smještaj općinskih službi za upravu i općinskih organa Općine Gornji Vakuf-Uskoplje s lokacija u Ul. fra Anđela Zvizdovića b. b. i Bistričke ceste b.b. u novouređenu zgradu bivšeg Hotela «Raduša» u Vrbaskoj ulici b. b	
Kratak opis projekta: Projekat obuhvaća sanaciju i rekonstrukciju smještajnog dijela bivšeg objekta Hotela «Raduša» u Gornjem Vakufu-Uskoplju, a sve prema izvedbenoj projektnoj dokumentaciji Projektne kuće «Tomić. Projektom je predviđena sanacija i prilagodba objekta za smještaj općinske uprave Općine Gornji Vakuf-Uskoplje.	
Očekivani rezultati: - kvalitetniji smještaj općinskih službi za upravu i bolji uvjeti rada uposlenih - smanjenje materijalnih troškova općinske uprave Gornji Vakuf-Uskoplje - lakše i djelotvornije ostvarivanje potreba građana općine - djelotvornije rukovođenje organizacijskim jedinicama i stalni nadzor nad obavljanjem poslova - efektivnije i djelotvornije obavljanje poslova - veće motiviranje zaposlenih za kvalitetnije obavljanje poslova.	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010.-2012.

Naziv projekta	S6.1.5. UNAPREĐENJE INFORMIRANOSTI GRAĐANA I ANALIZA PRIJEDLOGA GRAĐANA
Razvojni smjer i program	S6-USPOSTAVA EFIKASNE I OTVORENE LOKALNE ADMINISTRACIJE
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf-Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina
Vrijednost projekta	50.000,00 KM
Ciljevi projekta: Osnovni cilj Projekta jeste osigurati transparentnost u radu lokalne uprave na sljedeće načine: - Internim obavještanjem (oglasna ploča, uputstva, informacije, vizualni prikazi i sl.) - Eksternim obavještanjem (elektronski mediji, štampa, internet, servisni telefoni i s.) - Redovnim kontrolama i revizijama rada svih segmenata lokalne uprave - Omogućavanjem neposrednog uvida zainteresovanim građanima u rad lokalne uprave - Osigurati učešće i utjecaj građana i poreskih obaveznika na rad lokalne uprave i proces odlučivanja u općini, radi unapređenja rada, donošenja kvalitetnijih i prihvatljivijih odluka i većeg zadovoljavanja građana radom lokalne uprave.	
Kratak opis projekta: Lokalna uprava dužna je osigurati javnost u procesu odlučivanja, što uključuje objavljivanje zaključaka/odluka/planova/programa u fazama pripreme, donošenja i realizacije, upoznavanje javnosti s osnovama i razlogom na kojem se zasniva donošenje odluka, kao i izgradnja mehanizama za sudjelovanje građana u donošenju odluka. Lokalna uprava je dužna osigurati javnost u svim segmenatima svog rada, prije svega: - Objavljivanjem programa rada, dnevnog reda i izvješća o radu Općinskog vijeća i svih tijela Općinskog vijeća na način dostupan najširoj javnosti, - Objavljivanjem programa rada i izvješća o radu općinske administracije, - Objavljivanjem informacija o uvjetima i cijenama javnih usluga, te programa rad i izvješć o radu javnih poduzeća i ustanova u nadležnosti općine, na način dostupan najširoj javnosti.	
Očekivani rezultati: - efektivnije i efikasnije obavljanja poslova lokalne uprave, - prilagođavanje procedura i usluga korisnicima, posebno u pogledu jasnoće i jednostavnosti procedura, približavanja mjesta obavljanja usluga korisnicima i sl. - osiguranje visokog kvaliteta usluga iz nadležnosti lokalne uprave, - ukidanje monopola i uvođenje principa konkurentnosti u pružanju usluga, gdje god je to moguće, posebno na području javnih usluga, ali i u pogledu dostupnosti radnih mjesta i kadrovskih rješenja, - osiguranje maksimalne ekonomičnosti usluga.	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010.-2015.

Naziv projekta	S6.1.6.-USPOSTAVLAJNJE PARTNERTSVA IZMEĐU LOKALNE UPRAVE I GRAĐANA
Razvojni smjer i program	S6-USPOSTAVA EFIKASNE I OTVORENE LOKALNE ADMINISTRACIJE
Predlagač (institucija)	Općina Gornji Vakuf-Uskoplje
Mogući izvor financiranja	Općina
Vrijednost projekta	50.000,00 KM
Ciljevi projekta: - Bavljenje građana novim poslovima, - Povećanje stope poštivanja zakona u lokalnoj sredini, - Dobivanje stručnjaka bez trošenja proračunskog novca, - Rješavanje konflikta između interesnih grupa građana - Ispunjenja predizbornih obećanja, - Uvođenje kvalifikovanih ljudi koji se ne žele kandidovati na javne funkcije - Davanje mogućnosti manjinama da izraze svoje mišljenje, - Izgradnja javnog konsenzusa o kontrapozitivnim stvarima prije donošenja odluka.	
Kratak opis projekta: Sudjelovanje građana čini okosnicu demokratske ideje i građani koji su privrženi demokratskim vrijednostima, svjesni svojih građanskih dužnosti i koji se angažiraju u političkom životu, predstavljaju bit demokratskog života Bosne i Hercegovine. U skladu s Eurposkom poveljom o lokalnoj samoupravi, Europskom poveljom o sudjelovanju mladih u životu na općinskoj i regionalnoj razini, UN-Agendum 21, Konvencijom o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u donošenju odluka i o pristupu pravosuđu u svezi s pitanjima životne sredine, Zakonom o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH i Statutom Općine, Općina osigurava različite oblike sudjelovanja građana i razvoj partnerskog odnosa između građana i lokalne vlasti. Partnerstvo je uzajamni odnos između dviju ili više stranaka- gdje jednu stranu čini Općina, a s druge su strane građani, radeći zajedno u ostvarivanju zajedničkog cilja, a kroz kreiranje i provođenje aktivnosti koje su usmjerene ka rješavanju zajednički identificiranih problema i podjela odgovornosti za opći rezultat. Za partnerstvo u provođenju općinskih zadataka i odgovornosti na lokalnoj razini potencijalni partneri iz sektora građanskog društva su formalno uspostavljene grupe građana: - Nevladine organizacije (NVO), - Udruženja građana, - Mjesne zajednice, i - Građani (individualno).	
Očekivani rezultati: - Poboljšano pružanje usluga, - Poboljšanje kvaliteta života, - Poboljšanje kvaliteta kohezije i kapaciteta zajednice, - Povećanje kredibiliteta kroz poboljšanu javnost rada i odgovornosti - Razvijeni novi kapaciteti i uvedene nove operativne procedure, - Povećana efikasnost i efektivnost, - Povećana podrška zajednice, - Legitimnost, - Ostvareni ciljevi.	
Predloženi vremenski okvir (početak- kraj)	2010.-2015.

osce Organization for Security and
Co-operation in Europe
Mission to Bosnia and Herzegovina

